

VLAŠIČKI 69

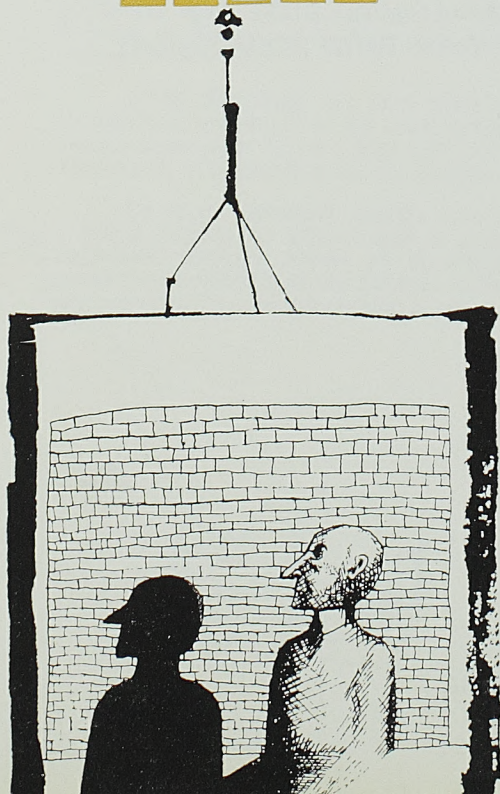
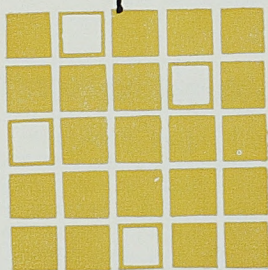
bitef 212

bitef

212

bitef - 212

beogradski internacionalni teatar
ski festival - 212 belgrade internatio
nal theatre festival - 212 festival
dramatique international de belg
rade - 212 белградский междуна
родный фестиваль театров - 212

DIREKCIJA FESTIVALA:

MIRA TRAILOVIĆ

JOVAN ĆIRILOV

MILAN ŽMUKIĆ

U organizovanju I BITEF-a 212 učestvuju članovi umetničkog,
tehničkog i administrativnog sektora Ateljea 212

INFORMACIJE:

Informacije se mogu dobiti u sekretarijatu Ateljea 212,
telefon 20-496, lokal 8 ili 04

ADRESA:

Beogradski internacionalni teatarski festival, BITEF 212
Lole Ribara 21 ■ BEOGRAD ■ Telex: BITEF 212 BEOGRAD

LIKOVNI PRILOZI:

DŽOJA RAKIĆ-RATKOVIĆ

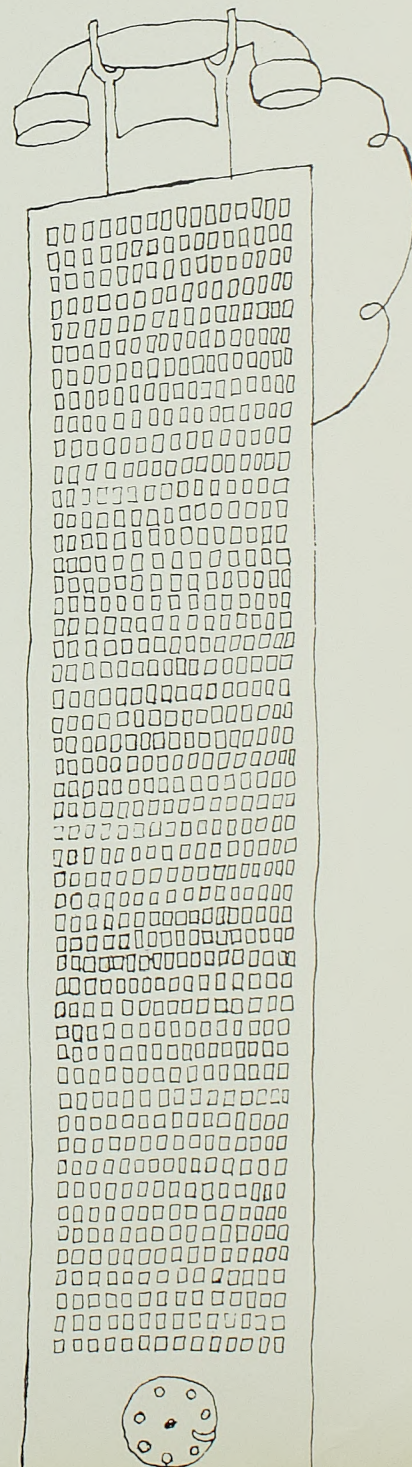
NASLOVNA STRANA

VLADISLAV LALICKI

GRAFIČKA OPREMA

TIHOMIR MAKSIMOVIĆ

POVODOM PRVOG BITEFA 212

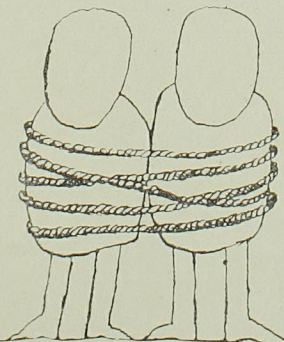
- Posle višegodišnjeg razmišljanja beogradsko avangardno pozorište Atelje 212 ostvariće prvi put Beogradski internacionalni teatarski festival od 8. septembra do 30. septembra 1967. godine. Festival je zamišljen kao smotra novih pozorišnih tendencija u svetu. BITEF 212 nema gotovu formulu novih pozorišnih tendencija pod koju želi da podvede sve učesnike festivala, ali je sigurno da nove pozorišne tendencije nisu jučerašnja avangarda, već pozorište budućnosti. BITEF 212 bi želeo da sve one trupe koje u ovom trenutku istinski tragaju za novim sadržajima i formama sretnu se tokom septembra u Beogradu i prikažu šta smatraju novim u vremenu u kome živimo.
- BITEF 212 se ne ograničava na trupe kamernog karaktera niti isključuje mogućnost da jedan umetnik prikaže svoju viziju teatra. BITEF 212 ima otvorena vrata za pozorišta svih nacija, pružajući svakoj zemlji učesnici mogućnost da prikaže svoje shvatanje novih tendencija u svetu pozorišta.
- Predviđeno je učešće do deset pozorišnih trupa iz različitih zemalja, ali nije isključena mogućnost da iz jedne zemlje učestvuje veći broj trupa, ukoliko u toj zemlji postoje različite tendencije koje treba prikazati na festivalu. U tom smislu učešće na festivalu nije reprezentativno, već svaka trupa pre svega predstavlja sebe samu i svoje shvatanje umetnosti.

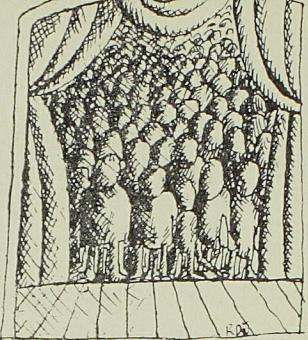
ON THE OCCASION OF THE FIRST BITEF 212

After some years of consideration the Belgrade avantgarde theatre Atelje 212 has decided to hold a Belgrade International Theatre Festival (BITEF 212), from September 8 to September 30, 1967. The festival is conceived as a rally of new theatricat trends throughout the world. BITEF 212 does not wish to impose a ready formulae of new theatrical trend on participants of the festival, but it is certain that new theatrical tendencies are, not the avantgarde of yesterday, but the theatre of tomorrow. BITEF 212 would like all the groups who are truly seeking for new contents and forms to meet in September in Belgrade, and show what they consider new in the time we live in.

BITEF 212 does not limit itself to the little type of theatre group, nor does it exclude the possibility of an artist presenting his own vision of the theatre. BITEF 212 has an open door for the theatres of all nations offering each participating country the opportunity of presenting its conception of the new trends in the world of the theatre.

Up to ten theatrical groups from each country are expected, but the presence of a larger number of groups from a particular country is not excluded, if such country possesses different trends all of which should be presented at the Festival. In this respect participation at the Festival is not intended to be representative, but each group will represent its own conception of art.

8. petak

SVEČANO OTVARANJE FESTIVALA

Katakali pozorište
(The Kathakali Dance Theatre)
Indija

■ **RAMAJANA** ■
(Ramayana)

9. subota
10. nedelja
11. ponedeljak

Teatar laboratorium
Vroclav — Poljska

KALDERON:

■ **POSTOJANI PRINC** ■
(Calderón: El principe constante)

12. utorak
13. sreda
14. četvrtak

Džepno pozorište Monparnas
(Poche-Montparnasse)
Pariz — Francuska

ROMEN VENGARTEN:

■ **LETO** ■
(R. Weingarten: L'Été)

15. petak
16. subota

Pozorište glazgovskih građana
(Glasgow Citizens' Theatre)
Glazgov — Velika Britanija

OLVEN VAJMARK:

■ **TROSTRUKA SLIKA** ■
(O. Wymark: The Triple Image)

17. nedelja

Dramski teatar
Skopje — Jugoslavija

BRANISLAV NUŠIĆ:

■ **POKOJNIK** ■

18. ponedeljak
19. utorak

Teatar komedije
(Teatrul de comedie)
Bukurešt — Rumunija

VILJEM ŠEKSPIR:

■ **TROIL I KRESIDA** ■
(Shakespeare: Troilus and Cressida)

20. sreda
21. četvrtak

Pozorište na gelenderu
(Divadlo na zábradlí)
Prag — Čehoslovačka

FRANC KAFKA:

■ **PROCES** ■

(Kafka: Der Prozess)

22. petak

Rezervisan termin

23. subota

Slovensko narodno gledališče
Ljubljana — Jugoslavija

VILJEM ŠEKSPIR:

■ **KRALJ LIR** ■

(Shakespeare: The King Lear)

24. nedelja

Living teatar

25. ponedeljak

(The Living Theatre)

(Važe ulaznice
kupljene za
26. i 27. IX)

Njujork — SAD

SOFOKLE — BREHT:

■ **ANTIGONA** ■

(Sophocles — Brecht: Antigone)

26. utorak

Pozorište iza kapije

27. sreda

(Divadlo za branou)

(Važe ulaznice
kupljene za
24. i 25. IX)

Prag — Čehoslovačka

A. P. ČEHOV:

■ **TRI SESTRE** ■

(Чехов: Три сестры)

28. četvrtak

Slobodan dan

29. petak

Novo džepno pozorište

30. subota

(Nouveau Théâtre de Poche)

Ženeva — Švajcarska

FRIDRIH DIRENMAT:

■ **ŽENIDBA GOSPODINA MISISIPIJA**

(F. Dürrematt: Le Mariage de Monsieur Mississippi)

3. oktobar
utorak

Dodeljivanje nagrade Okruglog stola 212
najboljoj predstavi Prvog BITEF-a 212

Atelje 212

Beograd

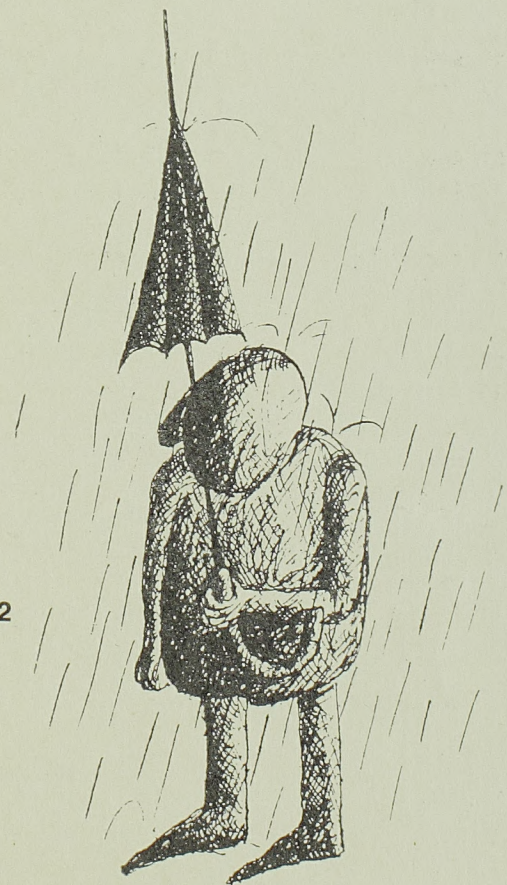
(Izvan konkurencije)

ŽORŽ FEJDO:

■ **MAČKA U DŽAKU** ■

(G. Feydeau: Chat en Poche)

PREDSTAVE POČINJU U 20,30 ČASOVA

8. petak
23 časova

- **MODERNO POZORIŠTE I ISTOČNA TRADICIJA**
– razgovor sa članovima Katakali pozorišta (Posle predstave)

10. nedelja
17 časova

- **Ježi Grotovski: O MOM RADU S GLUMCIMA,**
razgovor s demonstracijama

13. sreda
17 časova

- **POSTOJI LI AVANGARDA 1967. GODINE –**
veliki susret Okruglog stola uz učešće
Romena Vengartena, pisca LETA

16. subota
17 časova

- **NOVE TENDENCIJE IZVAN VELIKIH KULTURNIH
CENTARA**
razgovor uz učešće članova Teatra glazgovskih građana

17. nedelja
17 časova

- **NUŠIĆ I SAVREMENO POZORIŠTE**
razgovor uz učešće članova Dramskog teatra iz Skopja

19. utorak
17 časova

- **ŠEKSPIR I SAVREMENO POZORIŠTE**
Susret reditelja Šekspirovih komada i šekspirologa

21. četvrtak
17 časova

- **KAFKA I SAVREMENO POZORIŠTE**
Razgovor sa **Janom Grosmanom**

25. ponedeljak
17 časova

- **Razgovaramo za okruglim stolom sa Džudit
Malinom i Džulijanom Bekom: »POZORIŠTE I REVOLUCIJA«**

27. sreda
16 časova

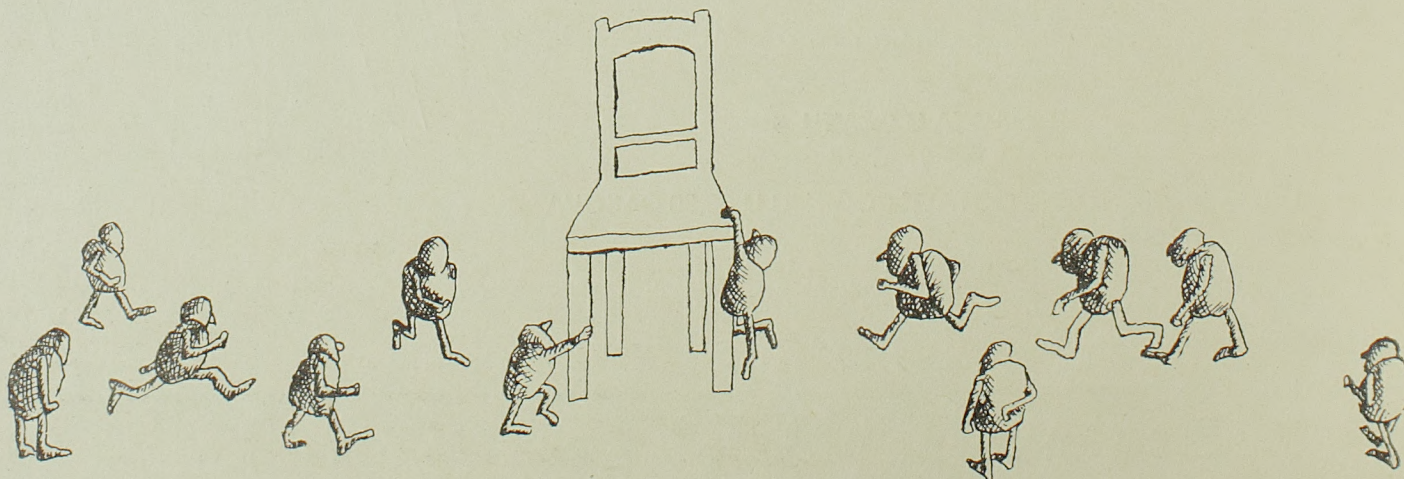
- **Filmovi: ROMEO I ĐULIJETA 63 – RASPRAVA O METODI**
Filmovi posvećeni stvaralaštvu Otomara Krejči i razgovor sa **Krejčom**

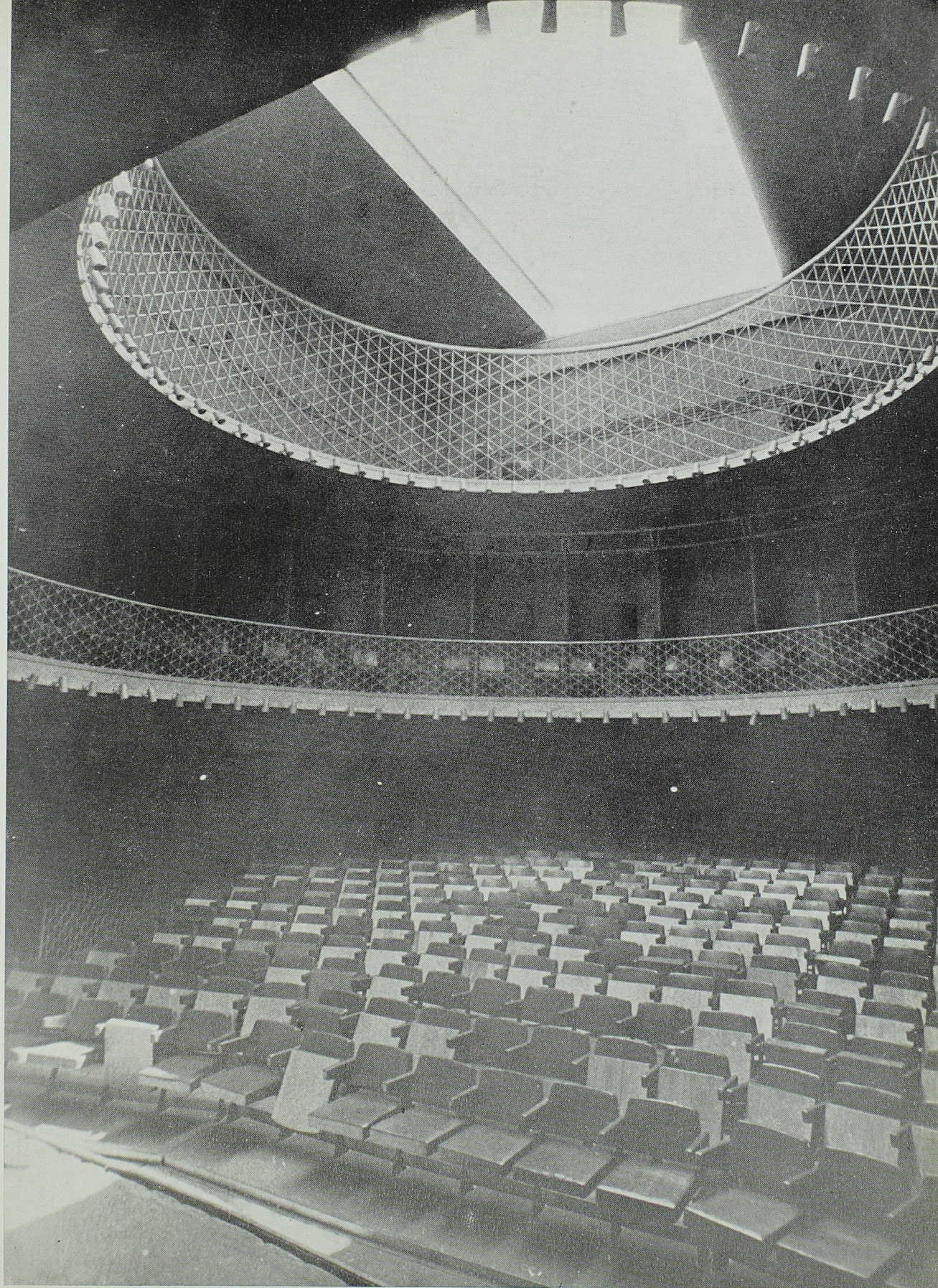
30. subota
17 časova

- **SAVREMENI SVET I DIREKMATOVA DRAMATURGIJA,**
razgovor u prisustvu članova ženevskog Novog džepnog pozorišta

1. oktobar
nedelja
11 časova

- **OKRUGLI STO JAVNO RAZGOVARA O ZLATNOJ
NAGRADI OKRUGLOG STOLA 212**

8. septembar 1967 ■ THE KATHACALI DANCE THEATRE

KATAKALI POZORIŠTE – INDIJA

SVEČANO OTVARANJE FESTIVALA

RAMAJANA

(Ramayana)

Lica po redu izlaska na scenu:

Demon RAVANA ■ ■ RAMANKUTTI NAYAR

Njegov stric MARIŠA ■ ■ GOVINDAN

Glavni junak RAMA ■ ■ SIVASANKARA PILLAI

Njegov brat LAKŠMANA ■ ■ KARUNAKARAN

Ramina supruga SITA ■ ■ SIVARAMAN

Ravana maskiran kao kaluđer SANIASI ■ ■ SANKARAN NAMBOODIRI
PADMANABHAN NAYAR

Ptica JATAJU ■ ■ VASUDEVAN NAYAR

Majmun SUGRIVA ■ ■ VASU NAMBOODIRI

Kralj majmuna BALI ■ ■ PADMANABHAN NAYAR ili
KRIŠNAN NAJAR

Supruga Balija JARA ■ ■ SIVARAMAN

Sin Balija ANGADA ■ ■ SANKARAN NAMBOODIRI

SANKHA NADA — (Zvuk tritonske trube)

Zvuk tritonske trube najavljuje prijatan doživljaj predstave.

SUDDHA MADDALA — (Solo doboš)

Dobivanje na horizontalnom dobošu objavljuje početak predstave.

Prema verovanju, Madala je doboš kojim se služe bogovi.

LEGENDA

■ Ovaj komad, prvi koji je napisan za scenu Katakali, delo je Rajah de Katarakara, a bazira na tradicionalnom junačkom spevu Ramajana.

■ Ramajana je junački spev o Rami, prvorođenom sinu kralja Dasarate od Ajodine. Da bi ispunio želju svoje tašte, Kaikeji, Rama napušta Ajodinu za period od 14 godina. U pratnji svoje supruge Site i svoga mlađeg brata Lakšmana, on nalazi svoje utočište u šumi Pančavati.

■ Ravana je moćni kralj demona Lanke. Njegova sestra Surpanaka je očarana lepotom dvojice braće Rame i Lakšmana. Pošto oni obojica odbiju njene ponude, ona zapreti Lakšmani da će ga prinuditi silom. U borbi koja nastane Lakšmana je naruži i otera. Surpanaka dođe kod moćnog Ravane i plače pred njim. Ravana se zaklinje da će se osvetiti dvojici braće.

SCENA I – RAVANA I MARIŠA

■ Ravana se dogovara sa svojim stricem Marišom; oni stvore zajednički plan kako da se osvete Rami. Odluče da otmu Raminu suprugu Situ.

SCENA II – PANČAVATI

■ Dok Rama i Sita razgovaraju, na scenu se pojavi jedan lepi paun. On se igra trčeći oko Site, koja je očarana lepotom ove ptice. Ona pokušava da ga uhvati i pripitomi za svoga pratioca. Paun lukavo izmiče i stalno je izvan njenog domašaja. Ona zatraži pomoć od Rame. Rama pokušava da ga uhvati, ali paun pobjegne.

■ Rama pozove Lakšmanu i zamoli ga da pripazi na Situ dok on goni pauna. Uskoro posle odlaska Rame, Sita i Lakšmana začuju glasani doziv za pomoć: »Sita, Lakšmana, dođite, spasite me!« Čuvši Ramin glas, Sita se uzne-miri i zamoli Lakšmanu da mu pritekne u pomoć verujući da je Rama upao u klopku demona Rakšasa ili napadnut od divljih životinja. Lakšmana pokušava da je umiri govoreći joj da je Rama sposoban da se sam odbrani. Ali, u svojoj strepnji, Sita ljutito napadne Lakšmanu i naredi mu da smesta otrči u pomoć Rami.

■ Lakšmana poznaje opasnosti koje vrebaju u šumi i ne želi da ostavi Situ samu. Ali nemajući drugog izbora pred razjarenom Sitom, on je, na svoju veliku žalost, ostavlja i odlazi da traži Ramu.

■ Posle odlaska Lakšmane sa scene, pred Sitom se pojavi jedan Saniasi (hinduski kaluđer – ogrnut džakom i posut pepelom) koji prosí milostinju. Sita iziđe iz svog skloništa da daruje ovog svetog čoveka. Na svoje iznenađenje, ona primeti da je on iščezao. Pred njom je stajao moćni Ravana. Ona zanemi od straha. Ravana se nasmeje videći je tako nesposobnu i silom je odvuče u svoja leteća kola. Povede je u Lanku (Cejlon).

■ Čuvši Sitine krike, orao Jataju, kralj ptica i stari prijatelj Raminog oca, prepereći put Ravani i s njim povede boj. Bitka je bila teška. Ravana se poigrava sa pticom, pokušavajući da je pogodi u najosetljiviju tačku. Uskoro se bitka završi. Ravana odseče krila ptice i ostavi je da umre u teškim mukama, a on produži put sa Sitom.

■ Kad se Rama i Lakšmana vrate u svoje šumsko sklonište i vide da je Sita nestala, oni shvate da su bili žrtve užasne obmane svojih neprijatelja. Rama nije uspeo da uhvati Pauna i zato ga je probo strelom. Paun se pretvorio u Marišu i počeo da zapomaže glasom Rame, onim istim glasom koji je obmanuo Situ. Pošto je ubio Marišu, Rama se uputio natrag u šumu i na putu sreo Lakšmanu. Kad su se obojica vratili u sklonište, konstatovali su da Site više tamo nema. U svom bolu pošli su za Ravanom i stigli do mesta gde je Jataju ležao ranjen.

■ Rama doznaje od Jataje da je moćni Ravana oteo Situ. Jataja savetuje Ramu da nastavi put i da traži pomoć od Sugriva, kralja majmuna, a zatim umire.

PAUZA

SCENA III – SAVEZNIŠTVO RAME I SUGRIVE

■ Bali i Sugriva su braća – Bali, prvorođeni, vlada kraljevinom majmuna – Kiškinda. On mrzi svoga brata Sugriva i oteo mu je ženu. Sugriva živi skriven i čeka moment da se osveti Baliju.

■ Rama i Lakšmana sreću Sugriva. On im pokazuje nakit Site koji je ona bacila u momentu kad je Ravana oteo. Rama i Sugriva stupaju u savezništvo. Rama pomaže Sugriva da ubije Balija, a Sugriva obećava da svoju armiju stavi na raspoloženje Rami za borbu protiv Ravane.

■ Sugriva izlazi na scenu u formi tradicionalne Tiranoku. Lice se pojavljuje iza Tirasile (zaveses) koja se polako spušta uz zvuke doboša i cimbalas. Ova ceremonija se ponavlja svaki put kad se na scenu pojavljuje lice izuzetne moći ili lice sa zlom namerom.

SCENA IV – RATNIČKI POKLIČ SUGRIVE

■ Osnažen savezništvom sa Ramom, Sugriva izlazi iz svojeg skloništa i izaziva Balija na borbu.

SCENA V – SMRT BALIJA

■ Moćni Bali ne veruje svojim ušima. Sugriva koga je on oduvek smatrao kukavicom, poziva ga sada u borbu. Bali silazi iz svoga dvorca i stupa u borbu sa Sugrivom. U teškoj bitci koja nastaje, Sugriva nije dostojan protivnik Baliju. Rama, sakriven iza jednog drveta, pogađa Balija svojom strelom. Padajući, Bali shvati da je pogođen strelom Rame i prebacuje mu što ga je napao s leđa. Čuvši Balijevo zapomaganje, njegova žena Jara i njegov sin Angada dotrče k njemu. Umirući, Bali poverava svoju porodiču brizi Sugriva i umire sa imenom bogova na usnama.

DHANASI – (Poklon)

■ To je ustvari poslednja igra u kojoj se glumci klanjaju pred bogovima i pred publikom, što predstavlja kraj izvedene legende. Glumac koji je tumačio Ramu u legendi, daruje ovaj Dhanasi.

KATAKALI STIL

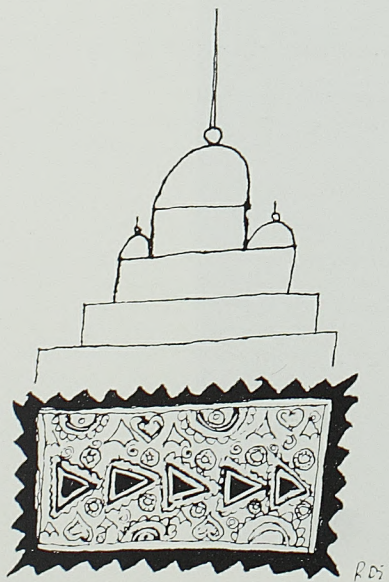
▪ Katakali je složena umetnost koja se sastoji od tri plemenite umetnosti — abhinaje (glume), nritje (plesa) i gete (muzike). To je pantomima u kojoj glumci ne govore i ne pevaju, već svoje misli i osećanja tumače putem veoma osetljivih medijuma odgovarajućih pokreta, pitoresknh poza ruku i živahnih izraza na licu koji su razumljivi čak i za one neupućene.

▪ Katakali je popularna umetnost Kerale u Južnoj Indiji. Skoro svaka aristokratska porodica u Kerali imala je sve do nedavna pod svojim patronatom po jednu trupu Katakali glumaca i muzičara. Jedan keralski pesnik, uz pomoć i saradnju nekolicine prijatelja, osnovao je novembra 1930. godine sada čuveni Keralski Kalamandalam Katakali Institut. Zahvaljujući konstruktivnom radu ovog instituta, ova stara umetnost sa svojom ljupkošću, nežnošću i suptilnošću dramatskog izražavanja, postala je ponovo živa tradicija.

▪ Literatura Katakali se sastoji od preko 150 igara, od kojih su oko 20 najpopularnije. Karakteri su mitološki i uzeti su iz Ramajane, Mahabharate i drugih drevnih nauka. Izbor šminke i kostima uglavnom se zasniva na njima, a ne na principima modernog dramatskog realizma.

▪ Najznačajniji aspekt Katakali je izražajnost pokreta ili mudrasa koji se u njemu primenjuje. Drugim rečima, mudras se upotrebljava kao zamena govornom jeziku i izvanredno je prilagođen plesu i dramu. Iz pozadine muzičari pevaju reči jednog dijaloga čije značenje glumci živopisno prevode na svoj nemušti jezik izraza na licu, stavova i poza tela i oblikovanja i smisla pesama.

▪ Muzika je važan i bitan element Katakali. Orkestar u njemu se sastoji od dva vokalna muzičara, od kojih prvi peva u taktu sa udarcima čengale, a drugi sa parom cimbalu nazvanih elatalam — zatim od jednog svirača čende i svirača madalama. Čenda je cilindrični bubanj koji proizvodi glasan ali prijatan zvuk, dok madalam ima izgled velikog mridangama iz Južne Indije. Svi dijalozi u tekstu podešeni su prema muzici i njih ne pevaju glumci već pevači specijalno uvežbani za tu svrhu.

POSTOJANI PRINC

Napisao: **KALDERON DE LA BARKA** (CALDERÓN)

Adaptacija: **J. SŁOVACKI** (SŁOWACKI)

Scenarij i režija: **JERZY GROTOWSKI**

Kostimi: **WALDEMAR KRYGIER**

Arhitekt: **JERZY GURAWSKI**

Savetnik za literaturu: **LUDWIK FLASZEN**

L I C A :

POSTOJANI PRINC ■ ■ **RYSZARD CIEŚLAK**

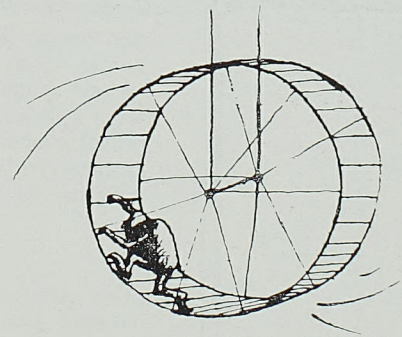
FENIKSANA ■ ■ **RENA MIRECKA**

KRALJ ■ ■ **ANTONI JAHOLKOWSKI**

U OSTALIM ULOGAMA ■ ■ **MAJA KOMOROWSKI**

■ ■ **STANISLAV ŠCIERSKI**

■ ■ **MIECZYSLAW JANOWSKI**

RATKOVIĆ 22

15

1 Predstava je sagrađena na tekstu velikog španskog dramskog pisca iz XVII stoleća Calderona de la Barke u poznatoj poljskoj adaptaciji Slovackog. Međutim, cilj reditelja nije bio da prikaže »Postojanog princa« onako kako je napisan. Grotovski daje svoju sopstvenu viziju tog dela, koja se razlikuje od originala onoliko koliko se muzička varijacija razlikuje od teme.

2 Predstava predstavlja svojevrsnu studiju fenomena postojanosti. U ovom slučaju ona se ne sastoji u pokazivanju snage, svesti o dostojanstvu i hrabrosti. Svim postupcima sveta koji ga okružuje i koji smatra da je princ čudno i nesvakidašnje stvorenje, biće neke druge vrste – Princ suprotstavlja neku vrstu pasivnosti i krotkosti, zanos višeg reda. U svakom slučaju on se ne suprotstavlja odvratnim postupcima ličnosti koje ga okružuju niti se suprotstavlja zakonima njihovog sveta. On u stvari čini više od toga: on ne primećuje njihove zakone. Njihov sebični i surovi svet ne dopire do njega. Iako oni mogu da rade s njim sve što žele – da vladaju njegovim telom i životom – oni ne mogu da ga povrede. Princ, iako se prividno sa pokornošću predaje nezdravim postupcima onih koji ga okružuju, ostaje svoj i nedirnut – čak u ekstazi.

3 Prostor predviđen za glumce i gledaoce je nešto na prelazu između cirkuske arene i operacione sale. Ono što se dole dešava moguće je posmatrati ili kao surovi prizor u starorimskom stilu ili kao hladnu hiruršku operaciju sličnu Rembrantovom »Času anatomije«.

4 Otuđeni svet nosi pantalone i čizme, ogrnut togama, kao znak da voli brzu akciju i da sudi ljudima druge vrste. Svojevrsnost i samosvojnost tog drugog sveta podvučena je belom prinčevom košuljom, crvenim plaštom koji svakog trenutka može da se pretvori u mrtvački pokrov i golotinjom, simbolom ljudskim identitetom bez odbrane, koji za svoju odbranu raspolaže jedino svojom sopstvenom ljudskošću.

5 Odnos tog društva nije izrazito neprijateljski. To je pre osobenjaštvo spojeno sa zanosom koje u sebi sadrži mogućnost suprotnih reakcija – od surovosti do obožavanja. Isti taj svet koji je mučio Princa na smrt, guguce nežno i čeznutljivo nad njegovim lešom: ptice grabljivice pretvorile su se u grlice. Heroj, s druge strane usred jada i mučenja njegove ličnosti, gaji u sebi nezadrživ put ka ekstazi. Najzad on postaje neka vrsta molitve u slavu postojanja, uprkos toga što je ružno i ludo. Ta ekstaza, međutim, ne razlikuje se mnogo od boli koju heroj preovladava jedino time što se prepušta istini, kao žena svom ljubavniku. Ova predstava je paradoksalni pokušaj da se prevaziđe tragična poza. Odbacivanjem svega što bi neumitno odvelo u tragediju.

6 Reditelj predstave je sklon da poveruje da je, odbacujući slovo originala, ostao veran njegovom duhu. Predstava je moderna transpozicija baroknog stila, zajedno sa životnim sukobom koji leži u samoj osnovi ovog dela. U fakturi koja je vizuelna, ali bliska muzici, i koja u svojoj čulnoj konkretnosti teži onom što se starinskom terminologijom zove spiritualizacija.

7 Predstava je, istovremeno, praktični uzorak na kom Grotovski ispituje vrednost svog glumačkog metoda. Sve se oblikuje u glumcu: u njegovom telu, njegovom glasu, njegovoj duši.

LUDWIK FLASZEN (Ludvik Flašen)

12, 13. i 14. septembar 1967. ■ POCHE – MONTPARNASSE

**DŽEPNO POZORIŠTE MONPARNAS
PARIZ**

L E T O

od **ROMENA VANGARTENA** (ROMAIN WEINGARTEN)

u šest dana i šest noći

Režija: **JEAN-FRANCOIS ADAM**

Scenografija: **JACQUES NOEL**

PODELA:

LORETA ■ ■ CATHARINE HUBEAU

SIMON ■ ■ RICHARD LEDUC

POLUTREŠNJA ■ ■ MARC EYRAUD

NJEGOVO VELIČANSTVO BELI LUK ■ ■ ROMAIN WEINGARTEN

Zvučni efekti: MICHEL NURIDSANY

»LETO«...

OD SNA DO PREDSTAVE

■ Sanjati je izvesti na videlo dana ono iznutra. Pozorišni komad je na resama dana. Može se osvojiti kamen, zvuk, boja, ali ne i život u glumačkoj građi; drvoseča sna, nežni hirurg, o-bezbeđuje drugo vreme. U nje-mu kao da je otelovljen sam čin stvaranja. Ja kažem **kao da**

je, jer unutra je ludo, jer taj čin rastvoreno srce. Svako od toga ako je stvaran može biti samo strašan, strašan kao telo, kao želi da pobegne: privid života, konstrukcija, naslikani snovi, ludost od krpa, ludost – dašča-ra, jednom rečju falsifikat, a ne stvarni život. Pravo delo je isto-vetno sa tom urođenom ludošću prema životu koja teži da vlada. Neobezbeđena, duga daha, ona je delo samog pesnika. Ona nu-

di malo uporište, više podvod-nih hridi. Ona se sigurna osla-nja na zanat. A da li postoji ijedan zanat koji nije samo po-lazna tačka? Juče smo verova-li u primenu zakona. Danas te-žimo otkrićima. I zbog toga je dobro da radimo zajedno, mi glumci, reditelji, pisci. »Svet je mračan. Svet blista.« Pokatkad se i nalazi.

Romain Weingarten

O ROMENU VENGARTENU

■ Romen Vengarten (Romain Weingarten) je 1948. godine prikazao svoj prvi komad AKARA na konkursu mladih dramskih trupa. To delo je, čini mi se, prikazano svega jednom ili dva puta...

■ Godine 1949. ja sam napisao svoj prvi komad, a zatim 1950. drugi. Kad su bili prikazani, jedni su smatrali da su glupi, a drugi da su sasvim nova dramaturgija. Ja sam bio sve više i više uveren da niko pre mene nije mogao ni da zamisli takav način pisanja drama. Bio sam veoma iznenađen kada sam negde 1955. ili možda i 1954. pročitao u »Theatru Populaire«-u AKARU i ustanovio da je veliki broj tema mojih komada već obrađen u prvoj drami Vengartena: ljudska bića koja su istovremeno životinje, maske, neartikulisan jezik, izmišljene reči, slobodni humor koji počiva na igri tih izmišljenih reči, nedostatak fabule ili onoga što se obično smatralo fabulom, prividno apsurdno ponašanje lica koje zapravo odgovara dubljoj logici stvari, logici snova, i najzad, pojava ogromne količine stolica, brojnije od lica na sceni u ubrzanom ritmu...

■ ...Vengartenova istina je istina košmara, to je duboka istina, to je autentična vasiona, dubok svet, izvoran, potpun, a ne svet pakosnika, svet doktrinara svih boja; Vengartenov svet je svet retke, duboke lucidnosti Dostojevskog Idiota. Onaj koji bira često je samo pristrasan čovek ili moralni bolesnik. Onaj koji shvata da je svet posvećen zlu, da se dogmatizmi i fanatizmi mogu uzajamno smenjivati, taj nam može pomoći, jer shvata i, zahvaljujući njemu, uspevamo da prevaziđemo naše predrasude i mržnju: kad ga shvatamo, on može da nam pomogne.

■ Nema dakle istine u pozorišnom realizmu, ni u »pozorištu-dokumentu« tom »dernier cri« realizmu, jer je svako pozorište silom prilika konvencija, jer svaki dokument je lažan, jer realnost nije realistična: realizam je jedan od »stilova«, kao svaki drugi.

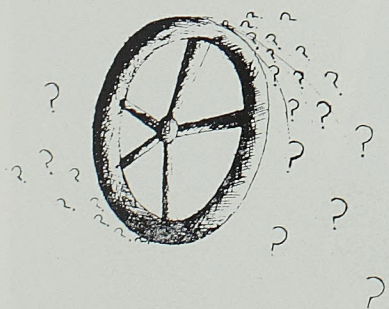
■ Stvarno je moguće pronaći samo u imaginarnom svetu: stvarnost otkriven u dubinama duše, u objektivnosti živih ponovo otkrivenih i vaspostavljenih istina.

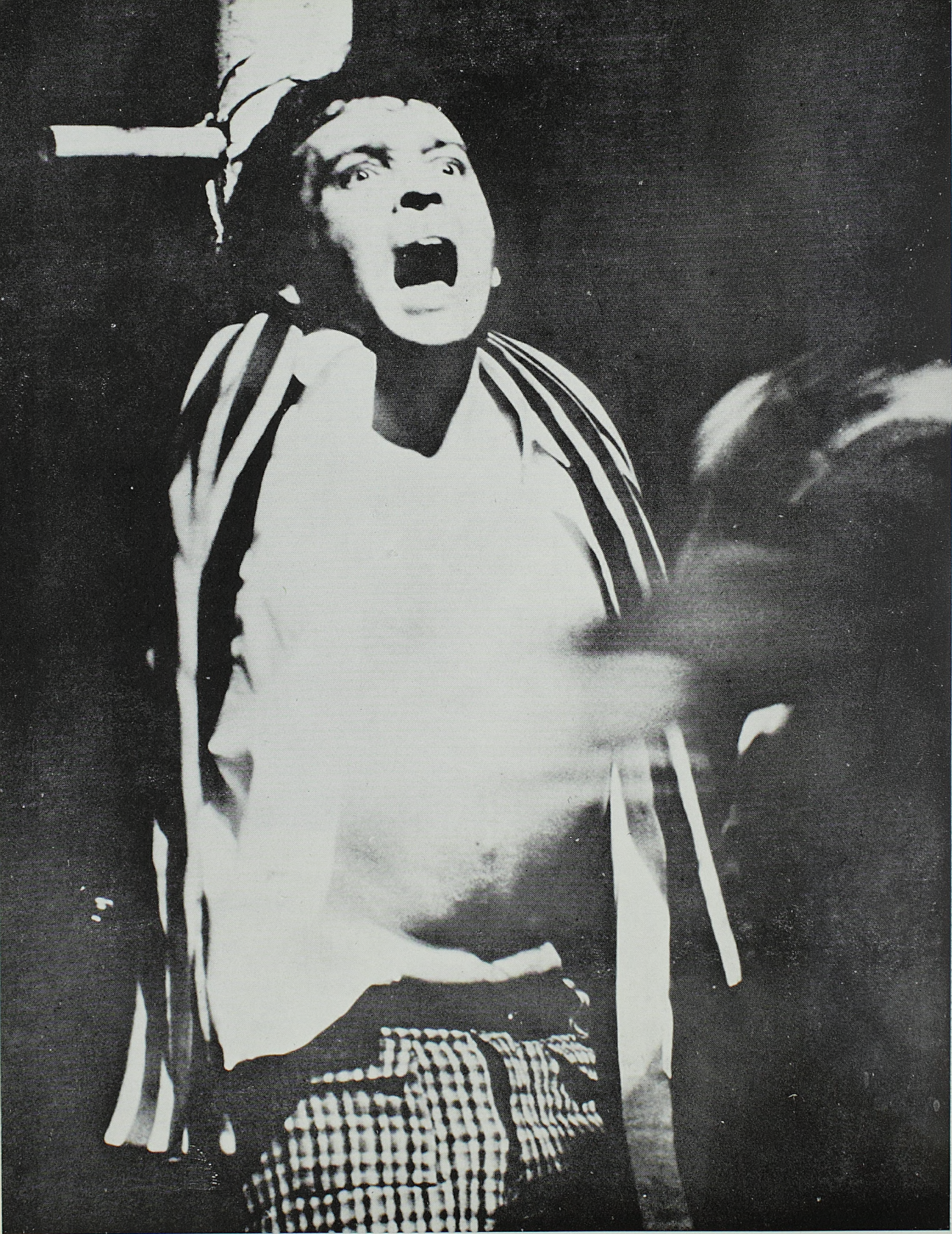
■ Najrevolucionarniji pesnici su pesnici ljubavi...

■ Romen Vengarten je pesnik ljubavi.

■ Pozorište mržnje, zločina, odvratnosti je zamenilo bulevarsko pozorište i postalo novi bulevar, senzacionalno pozorište, jedno od vladajućih pozorišta u bici sa kriminalnim filmom i filmom strave i užasa.

■ Ali Romen Vengarten nije prepustio predrasudama ni lakoći surovosti u dekoru od kartona.

15. i 16. septembar 1967. ■ GLASGOW CITIZENS THEATRE
(CLOSE THEATRE CLUB)

POZORIŠTE GLAZGOVSKIH GRAĐANA – VELIKA BRITANIJA

TROSTRUKA SLIKA

(Koncert u vreme ručka, Stanovnici i Koda)

Tri komada od **OLWEN WYMARK** (OLVEN VAJMARK)

Režija: **MICHAEL MEACHAM**

Scenografija: **DONALD CHAFFIN**

Kostimi: **ANGELA BURNS**

LICA :

ČOVEK ■ ■ **ARTHUR COX**

ŽENA ■ ■ **ZOE HICKS**

DEČAK ■ ■ **BENARD HOPKINS**

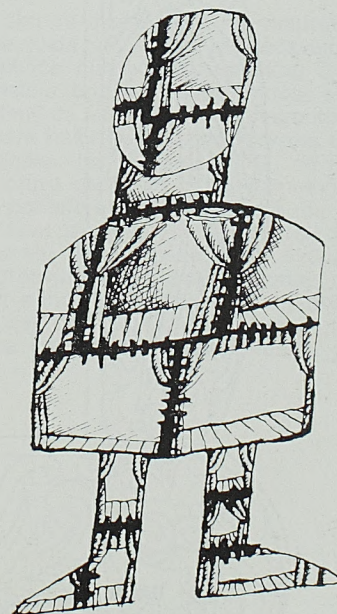
GLAS ■ ■ **NOEL DAVIES**

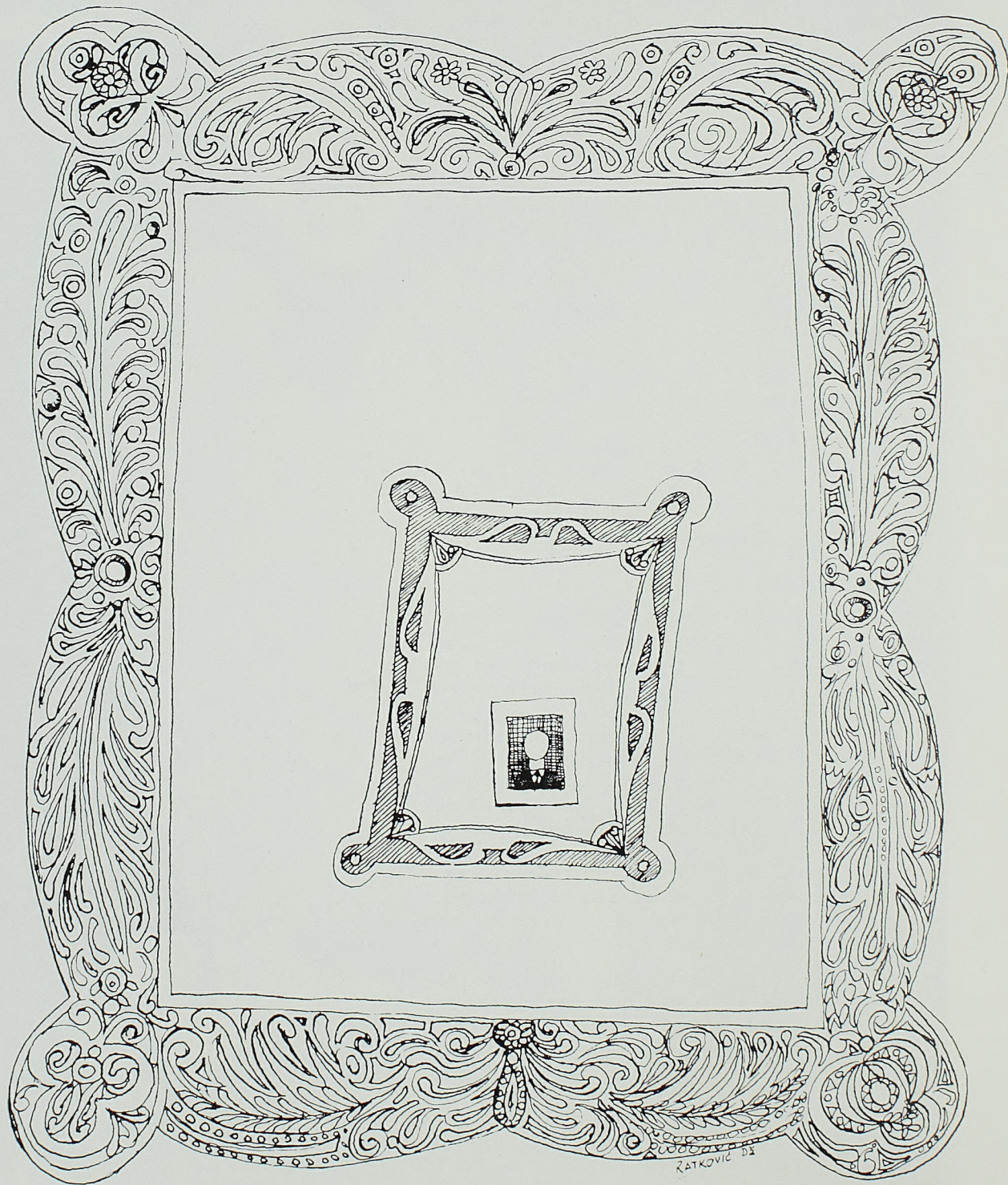
POZORIŠTE GLAZGOVSKIH GRAĐANA

– Close Theatre Club –

■ Pozorište glazgovskih građana (The Citizens' Theatre) osnovao je 1943. godine poznati škotski dramski pisac Džems Bridi (James Bridie). Tokom dvadeset i četiri godine svoga postojanja pozorište je steklo međunarodnu reputaciju po svojim visokim umetničkim kvalitetima naporedo sa eksperimentima u oblasti umetnosti i tehnike. Istovremeno pozorište je podsticalo nove pisce, boreći se protiv ravnodušnosti gledalaca. Sprovodeći uporno dalekovidu i nadahnutu politiku koju je inspirisao Bridi, pozorište je steklo dosta sledbenika u Glazgovu, naročito među mladim svetom. U osnovi njegove repertoarske politike je prikazivanje najboljih klasičnih i savremenih dramskih dela. Trupa broji povremeno od 20 do 40 članova. Srazmerno svojoj veličini ovo pozorište dobija najveće dotacije među repertoarskim pozorištima u Velikoj Britaniji.

■ Ovo pozorište je jedino koje u okviru iste zgrade ima još jednu scenu. Close Theatre Club je eksperimentalna scena Pozorišta glazgovskih građana na kojoj se prikazuju nova ili nepoznata dela interesantna za užu publiku. Klub je počeo svoj rad 1964. godine u sali sa 140 mesta, sa sedištima koja okružuju scenu sa tri strane. Klub prirađuje izložbe, ponoćne predstave, čitanje poezije i jazz sesije.

RATKOVIC 22

KONCERT U DOBA RUČKA

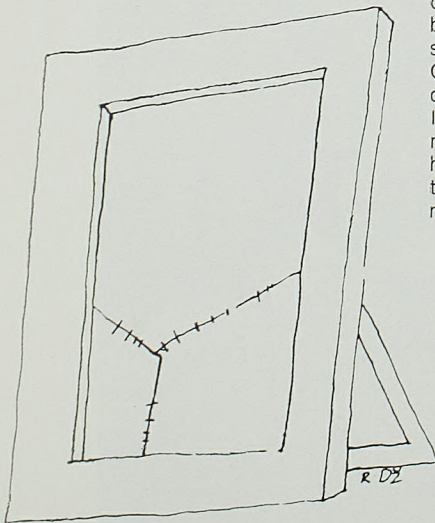
■ Scena predstavlja šumu. Dolazi amater-ornitolog da proučava ptice. Misli da se našao na pravom mestu za proučavanje ptica i penje se na drvo. Osamnaestogodišnji mladić i starica dolaze u isti deo šume na izlet. Ona je nastrana starica sa lepim književnim obrazovanjem, ali bez ligde ikoga, sasvim sama na svetu. Mladić je sirov i neobrazovan, prilično agresivan i takođe veoma usamljen. Oni se vole i stanuju zajedno. Stalno se koškaju i igraju neke detinjaste igre. Veza među njima je veoma jaka, njihova ljubav puna ushićenja i radosti. Ljubitelj ptica, skriven od njihovih pogleda, posmatra ih užasnut i kad oni otkriju njegovo prisustvo, on pokušava da im objasni zašto je njihov zajednički život neumesan i opasan. On im drži pravu malu propoved, ali postepeno njihova neobavezna razdraganost oslobađa u njemu neke zapretane snage kojih uopšte nije bio svestan.

ŽITELJI

■ Scena je u mraku. Kuca sat. Odjednom čujemo budilnik. Izvan scene dopiru zvuci čoveka koji se teško budi. Na sceni vidimo tri strane njegove ličnosti koje se bude. Zajedno sa njim. To su njegovi unutrašnji glasovi — muškarac, žena i dete u njegovoj ličnosti. U tom dremljivom i rovitom stanju između sna i jave, on čuje glasove koji mu govore o njegovim maštanjima, snovima, strahovima i ljubavima. Kao mnogi od nas, on je pomalo uplašen od snažnih i nastranih neobičnih osećanja, koji prebivaju u njemu. Često ono što kažu, prizori koje oni igraju za njega i poruke koje mu oni šalju da bi doprli do njega, plaše ga i uznemiravaju. Na kraju komada — a u to doba je već gotovo sasvim budan — oni ga umiruju rečima Tome Akvinskog (u interpretaciji Džemsa Džojlsa u **Portretu umetnika kao mladog čoveka**) o Lepoti. Te reči mu govore kako se lepota sastoji u celovitosti, ravnoteži i ozarenosti. Ta ozarenost, o kojoj Toma Akvinski govori, sholastici su nazivali »Quidditas« ili »Što stvo stvari« (the whatness of a thing). To je taj »quidditas« njega samog koji su hteli da mu pokažu u komadu. On je sposoban da prihvati ideju jedino pomoću reči nekoga koga on smatra Velikim misliocem, a ne preko osećanja koja žive u njemu samom.

KODA

■ Muškarac i žena se sretaju na pustom mestu. Oni su muž i žena. To neutralno mesto predstavlja one trenutke u životu muškarca i žene kada se »stvari raščišćavaju« i kada se vide mirne rasprave problema i prevazilaze teškoće njihovog zajedničkog života. Međutim, kako se često dešava neutralno mesto postaje bojište. Svako donosi svoja osećanja, mržnje i sukobe prošlosti i oboje su ubeđeni da su u pravu. Potegnuto je staro oružje, iznesene stare optužbe, i kako to obično biva našli su se u čor-sokaku uzajamnih optužbi. Žena je našla utočište u stranačkom naglasku, jer ona ne želi (ili ne može), da bude pravdoljubiva i neposredna. Muž krije svoja prava osećanja ispod nametnutog stava stalne vedrine. Kada postaje sve jasnije da muž pobeđuje, žena pokušava da pobegne. Onda ona ugleda tajnovitu kraljevsku ličnost i rešava da njega treba pozvati za presuditelja. Posetilac se složi, a muž i žena se spremaju da dokazuju svaki svoju pravicu. Iznenada, žena otkriva da, uprkos svih bitaka i protivurečnosti, postoji ljubav među njima. Posetilac im se blago smeje, pakuje im paket njihovih rasprava i da bi otklonio njihovu zbunjenost, prihvata od njih poklon. Onda svi odlaze. Oni će, nesumnjivo, igrati tu scenu s vremena na vreme u životu, i imaće na umu da u ljubavi nema ni pravednih ni nepravednih sudija.

BRANISLAV NUŠIĆ POKOJNIK

Režija: LJUBIŠA GEORGIEVSKI, k. g.

Scenograf: GINTER KUBE

Kostimograf: RADA PETROVA-MALKIĆ

Izbor muzike: VITOMIR PAVLOVSKI

L I C A :

PAVLE MARIĆ ■ ■ KIRO ČORTOŠEV
RINA ■ ■ TODORKA KONDOVA
NOVAKOVIĆ ■ ■ DIMITAR GEŠOSKI
SPASOJE ■ ■ KRUM STOJANOV
ANTA ■ ■ TOMA VIDOV
PROTIĆ ■ ■ ŠIŠMAN ANGELOVSKI
MILE ■ ■ SLOBODAN STOJKOVSKI
ĐURIĆ ■ ■ JON ISAJA
ŠVARC ■ ■ ŽIVKO JOVANOVSKI
ANA ■ ■ MARA ISAJA
AGENT ■ ■ BLAGOJA CRVENKOV

NEGACIJA APSURDNOSTI

■ Konceptija ne izneverava Nušićevu **poruku**. Štaviše, tvrdim da ona ne izneverava njegovu **misao**. Konceptija izneverava samo njegovo **estetsko osećanje**, koje je danas prevaziđeno.

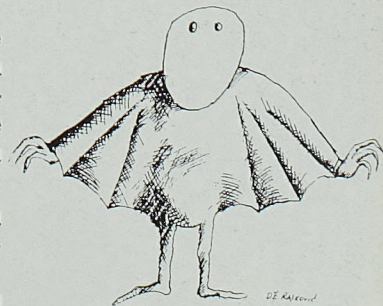
■ Uobličeno i razvijeno društvo, za koje je karakteristična njegova osnovna boja – čovekova alijenacija, izgleda kao sprava koja satire svaku stvarnu humanu vrednost. Negirajući čovekove vrednosti ono uništava sebe masovnom alijenacijom, degeneracijom, ludilom. Svi instinkti pušteni su iz kaveza – nastupa haos.

■ U takvom društvu postoji čovek. To društvo nastoji da ga uništi i proglaši mrtvim, u čemu se i sastoji totalna negacija. Glavna ličnost, Marić, mora da ode u Nemačku. „Nemačka” je, prostorno i vremenski, s druge strane života. Ona, u stvari, ne postoji. Postoji samo veliko **nikuda**. On mora da umre. Društvo ga se, znači, oslobađa i, kao i pre, opet može da postoji.

■ No, Marić, lišen svega ljudskoga svestan je sebe i društva u kome živi. Svest rađa **negaciju**. Bolje je umreti. Smrt, ako je logična, predstavlja poslednji svestan i opravdan čin humanosti, koja želi da izađe iz apsurdnog haosa. Čin koji može da bude negacija apsurdnosti. Marić zato umire svojevolsjno ali on postaje lešina koja smrdi, a smrad je proces raspadanja koji nagoni društvo da vapi za spas.

■ Kod Beketa samo sagledavanje apsurdna rađa optimizam. Kod nas ta konstatacija sadrži buntovan krik i zrači nadom. Marićev trup liči na – embrion.

Ljubiša GEORGIEVSKI

18. i 19. septembar 1967. ■ TEATRUL DE COMEDIE

TEATAR KOMEDIJE – BUKUREȘT

TROIL I KRESIDA

Komad u pet činova od **V. ŠEKSPIRA**

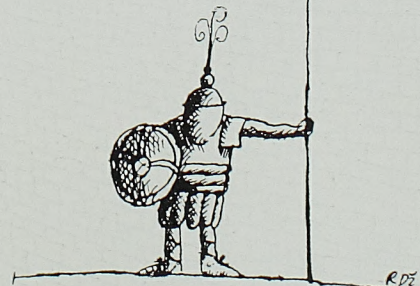
Prevod: FLORIAN NICOLAU

Reditelj: **DAVID ESRIG**

Scenografija: I. POPESCU-UDRISTE

L I C A:

PRIJAM ■ ■ MIRCEA CONSTANTINESCU
HEKTOR ■ ■ IURIE DARIE
TROIL ■ ■ GRIGORE GONTA
PARIS ■ ■ VAL. PLATAREANU
HELEN ■ ■ GH. CRISMARU
ENEJ ■ ■ STEFAN TAPALAGA
ANTENOR ■ ■ EUGEN CASSIAN
KALHANT ■ ■ MIRCEA E. BALABAN
PANDAR ■ ■ FLORIN SCARLATESCU
AGAMEMNON ■ ■ MIRCEA SEPTILICI
MENELAJ ■ ■ DUMITRU CHESA
AHIL ■ ■ MIRCEA ALBULESCU
PATROKLE ■ ■ MARIN MORARU
AJANT ■ ■ DEM. RADULESCU
ULIS ■ ■ COSTEL CONSTANTINESCU
NESTOR ■ ■ MIHAI PALADESCU
DIOMED ■ ■ D. RUCAREANU
TERSIT ■ ■ GH. DINICA
ALEKSANDAR ■ ■ D. POPESCU
MARGARELON ■ ■ C. BALTARETU
PARISOV SLUGA ■ ■ E. RACOTI
JELENA ■ ■ VASILICA TASTAMAN
ANDROMAHA ■ ■ CONSUELA ROSU
KASANDRA ■ ■ IARINA DEMIAN
KRESIDA ■ ■ SANDA TOMA
JELENINE PRATILJE ■ ■ ZIZI PETRESCU ■ ■ LIVIA HANUTIU

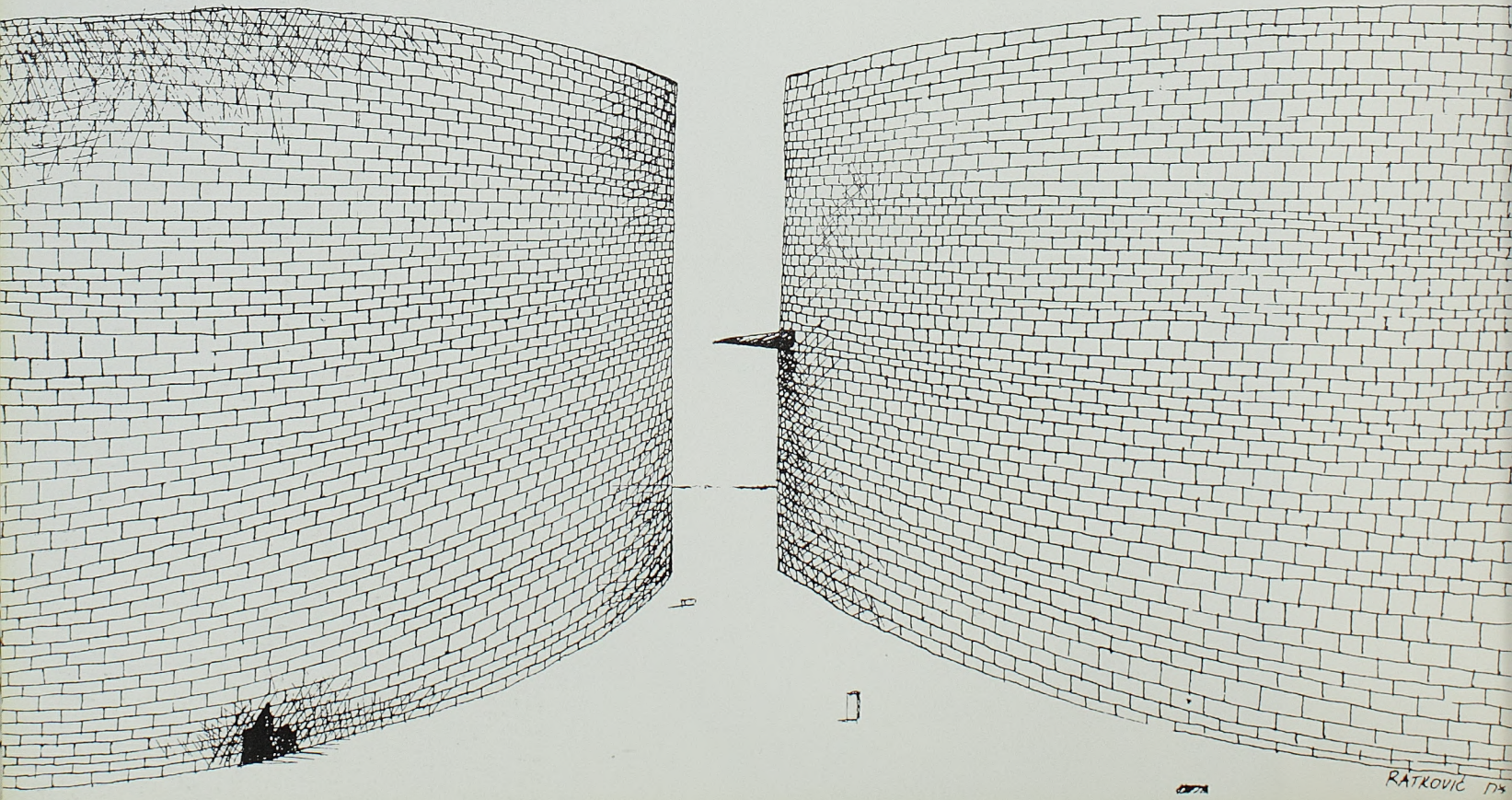

■ U »Troilu i Kresidi« gledamo rezime trojanskog rata, opisanog u trenucima njegovog raspleta, od momenta kad se Ahil razbesnio pa do Hektorove smrti, ali događaji gube svoj tragični karakter. Istina je da je jedna žena, junakinja, Kresida, pod pritiskom zakona tvrđave i rata prinuđena da ode od svog voljenog dragana i stigne u neprijateljski logor, i ovde odmah pada u naručje drugoga, Diomeda. Od Troila do Diomeda Kresida prevaljuje veoma kratak put koji je u stvari put nepostojanosti osećanja. Komedija nije potpuna, ali ni tragedija. Oni se prepliću u toliko originalnom koliko i smelom delu svetske klasične dramaturgije.

■ Međutim, ono što Šekspir stvara neverovatno je modernog i savremenog karaktera. Ne u pogledu subjekta koji, u opštim potezima, ostaje isti, klasični subjekt, već u mnogostranosti perspektiva. One se tako sukobljavaju, presecaju, razdvajaju da rezultat, po svojoj dubini, sasvim izvodi iz ravnoteže slušaoca ili gledaoca. Junaci komada poprimaju najneobičniju složenost i čudan profil u kome se veličina pokazuje kao niskost i gnusnost, a veselost i bodrost krunisana je tugom. Posmatrani sa tradicionalne istorijske perspektive, ili bolje reći sa perspektive velikih klasičnih epoha, počev od Homera, junaci komada stalno izgledaju obdareni nespornom uzvišenošću. Ahil, Ajaks, Agamemnon, Menelaj, Odisej, Hektor i ostali su bazileji čija je slava preživela vekove. Oni su na svojim plećima nosili džinovsku odgovornost, donosili odluke koje su, kako bi moglo izgledati, usmeravale tok istorije. Ta perspektiva postoji i u Šekspirovoj drami, samo što su njeni efekti svedeni na nulu postojanjem mnogo dublje i ozbiljnije istine. Naime, istine da Ahil, Ajaks, Agamemnon, Menelaj, Odisej ne zaslužuju prestiž koji su im poklonila pokolenja što su sledila posle njih.

■ A Tersit nas stalno poziva da komad »Troil i Kresida« posmatramo iz tog ugla. ■ Kao i svi Šekspirovi lakrdijaši, pod plaštom ludila, Tersit iznosi fundamentalnu istinu i u svojstvu naizmeničnog klovna Ajaksa i Ahila dopušta sebi da bude rezoner komada. Od njega saznajemo zemaljske gluposti grčkih junaka, počev sa Ajaksom i završavajući sa Diomedom, o njihovoj uobraženosti i surovosti, o sumnjivim odnosima između Ahila i Patrokla, o zaledini Ahilovog gneva, zaljubljenog u Prijamovu kćer Poliksenu, o neizlečivoj maloumnosti Menelaja. A da i ne govorimo o Pandaru, Kresidinom stricu, posredniku u ljubavnim transakcijama. Što se tiče Ahila, Odiseja i starog Nestora, oni lažu i varaju sa cinizmom koji se ničim ne može opravdati. Pa čak i Hektor, junak nad junacima, ima trenutke slabosti i straha.

■ Jednom rečju, čitav homerovski svet prikazan je sa zaista savremenog kritičkog gledišta, uz stalnu mešavinu filozofske sete i grotesknog humora, koje opisuje istoriju i mitove onako kako to čini naš razum i naš moderni kritički duh.

29 TEATAR KOMEDIJE IZ BUKUREŠTA

■ Prilikom otvaranja Pozorišta komedije osnovanog 1961. godine direktor Radu Beligan u ime trupe, preuzeo je obavezu:

■ — da nastavi tradicije rumunske komedije, sledeći građanski primer najvećeg rumunskog dramaturga J. L. Karadžala (1850–1912);

■ — da pretežno prikazuje komade koji će oduševljeno i strasno govoriti o našem savremenom čoveku;

■ — da saraduje na razvoju današnje rumunske dramaturgije;

■ — da podnosi predloge u pogledu savremene interpretacije čuvenih komada svetske dramaturgije;

■ — da gledaoce ne ostavi ravnodušne.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

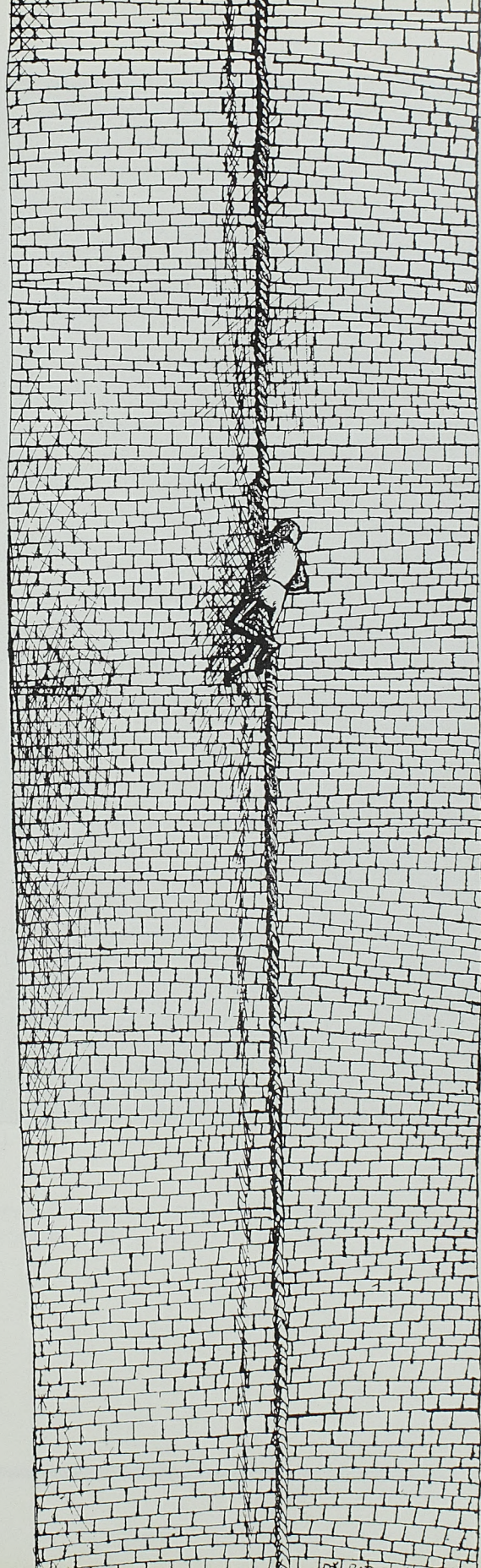
■ Na sceni Pozorišta nacija Teatar komedije dobio je četiri nagrade:

■ — nagradu Pozorišta nacija za najbolje nacionalno učešće;

■ — pohvalnicu Pozorišta nacija za prikazivanje komada »Troil i Kresida« od V. Šekspira;

■ — nagradu Nacionalnog sindikata francuskih kritičara za najbolju inostranu predstavu;

■ — premiju Međunarodnog kružoka kritike za najbolji nacionalni ansambl za 1965.

20. i 21. septembar 1967. ■ DIVADLO NA ZABRADLI

POZORIŠTE NA GELENDERU – PRAG

FRANC KAFKA:

PROCES

Dramatizacija i režija: **JAN GROSSMAN**

Scenograf: **BORIS SOUKUP**

Kostimograf: **MIRKA KOVÁROVÁ**

Muzika ■ ■ ZDENEK ŠIKOLA

Organist ■ ■ JIRÍ ROPEK

Scenarist ■ ■ ZDENEK POLÁK

Tehnički asistent ■ ■ KAREL ŽALUD

Zvuk ■ ■ ARNOŠT KURELL

Osvetljenje ■ ■ JAN HRABETA

Izrada kostima ■ ■ MIROSLAVA PAVLIČKOVÁ, MILADA NAVRKALOVÁ

Asistenti režije ■ ■ VIOLA FISCHEROVÁ, JAROSLAV GILLAR

L I C A :

JOSEF K. ■ ■ JAN PREUČIL

PRVI STRAŽAR ■ ■ JIRI KRAMPOL

DRUGI STRAŽAR ■ ■ JAN LIBÍČEK

NADZORNIK ■ ■ OLDRICH VELEN

NAMESNIK ■ ■ VÁCLAV MAREŠ

GOSPOĐA GRUBAH ■ ■ HANA SMRČKOVÁ ili MONIKA ŠVÁBOVÁ

GOSPOĐICA BIRSTNER ■ ■ HELENA LEHKA

ISTRAŽNI SUDIJA ■ ■ MILOŠ NEDBAL

PRALJA ■ ■ HANA SMRČKOVÁ ili MONIKA ŠVÁBOVÁ

SUDSKI POSLUŽITELJ, NJEN MUŽ ■ ■ OLDRICH VELEN

STUDENT ■ ■ VACLAV SLOUP

SLUŽBENIK OBAVEŠTENJA ■ ■ IVAN PALEC

NJEHOVA SEKRETARICA ■ ■ HELENA LEHKÁ

BIČEVALAC ■ ■ OLDRICH VLACH

OPTUŽENI ■ ■ JIRÍ PADOUR

JOZEFOV STRIC ■ ■ JAROSLAV VÍZNER

ADVOKAT ■ ■ MILOŠ NEDBAL

LENKA ■ ■ MARIE MALKOVA

TITORELI ■ ■ OLDRICH VLACH

SVEŠTENIK ■ ■ IVAN PALEC

BLOK, TRGOVAČKI PUTNIK ■ ■ VÁCLAV SLOUP

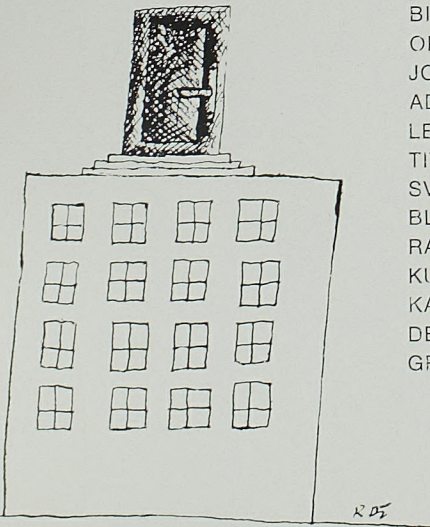
RABINŠTAJNER ■ ■ LADISLAV KLEPAL

KULIČ ■ ■ JAROSLAV KUKLÍK

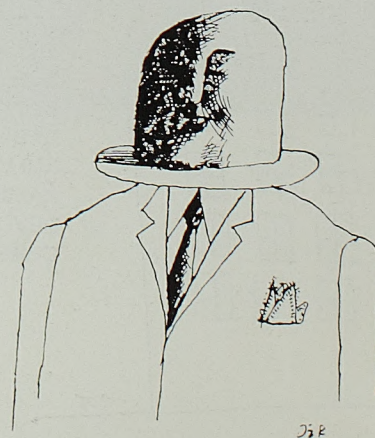
KAMINER ■ ■ ANDREJ KROB

DEVOJKE ■ ■ MARTINA GRÉGROVÁ, EVA JANÁČOVÁ, ADÉLA KOTKOVÁ

GRAĐANI ■ ■ MONIKA ŠVÁBOVÁ, JAROSLAV KREJČI, BORIS SOUKUP

- Čim smo jednom prihvatili zlo, ono ne zahteva više da mu se veruje.
- Postoje pitanja koja bi bila nepremostiva da nas od njih ne oslobađa priroda.
- Ti si zadatak. Svugde unaokolo nijedan đak.
- Život je neprestano skretanje pažnje, koje nam ne dozvoljava da shvatimo od čega nam se u stvari pažnja odvraća.
- Samo naše shvatanje vremena smatra to poslednjim sudom, u stvari je to preki sud.
- Samoubica je zatvorenik, koji videći i kako se u tamničkom dvorištu podižu vešala, pogrešno pretpostavljajući da su određena za njega, pobegne noću iz tamnice, siđe dole i sam se obesi.
- Svako ne može istinu da sagleda, ali svako može istina da bude.
- Verovati u napredak znači ne verovati da se već neki napredak ostvario. Inače to ne bi bila vera.
- Verovati, znači osloboditi u sebi neuništivo ili bolje: osloboditi sebe ili još bolje: biti neuništiv, a ponajbolje: bitisati.
- Ko traži ne nalazi, ali ko ne traži biće nađen.
- Naše spasenje je smrt, ali svakako ne ova.

KRALJ LIR

Tragedija od **ŠEKSPIRA**

Prevod: MATEJ BOR u saradnji sa ANUŠOM SODNIKOVOM

Reditelj: **MILE KORUN**

Scenograf: arh. **SVETA JOVANOVIĆ**

Kostimograf: **MIJA JARČEVA**

Muzika: **DARIJAN BOŽIĆ**

Scene bitke: **ANDREJ ZAJEC**

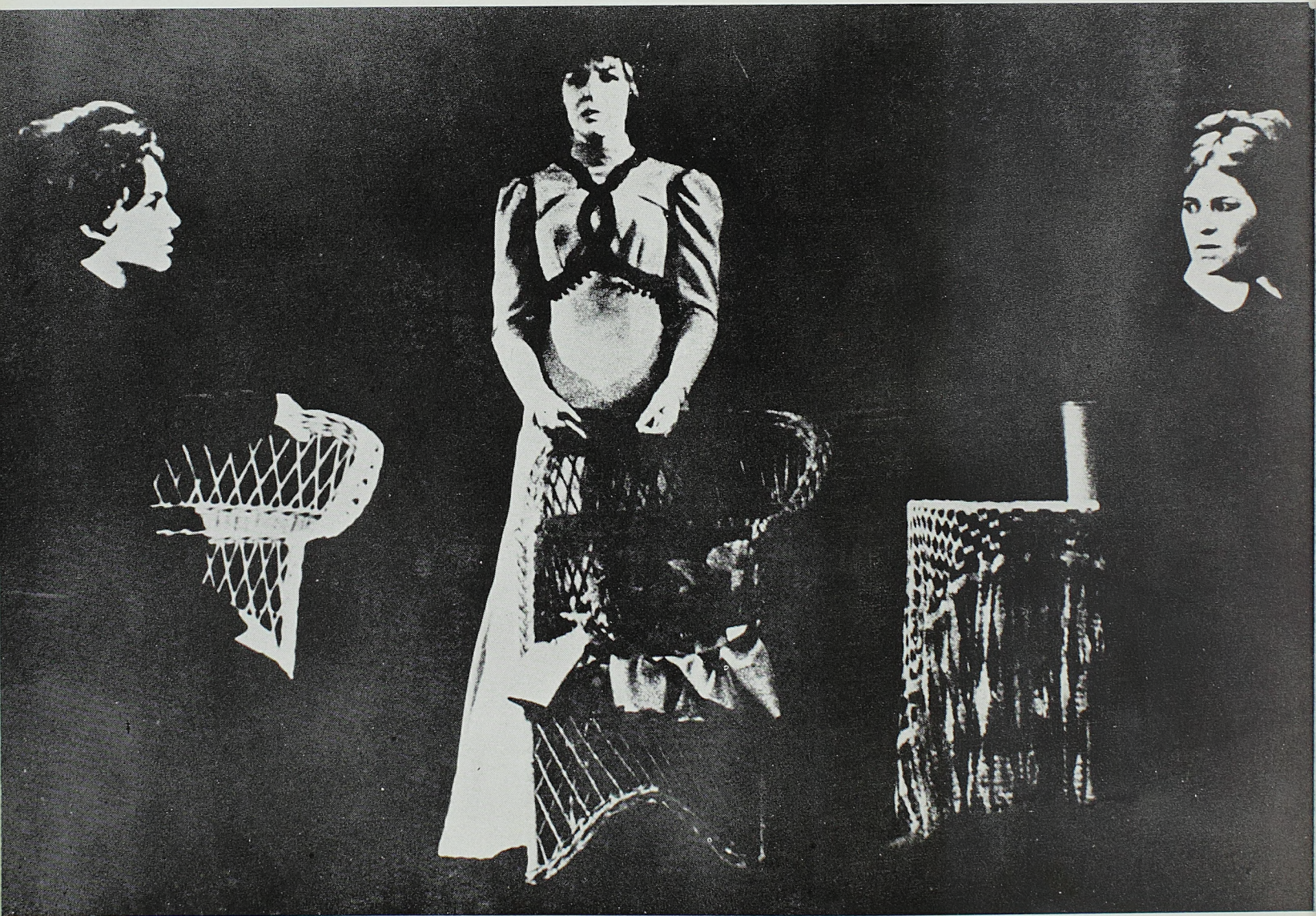
L I C A

pó redu izlaska na scenu:

GROF KENT ■ ■ **LOJZE ROZMAN**
GROF GLOSTER ■ ■ **JANEZ ALBREHT**
EDMUND, Glosterov vanbračni sin ■ ■ **JURIJ SOUČEK**
GONERILA ■ ■ **DUŠA POČKAJEVA**
REGANA ■ ■ **SLAVKA GLAVINOVA**
KORDELIJA ■ ■ **MAJDA POTOKARJEVA**
KNEZ OLBENI, Gonerilin verenik ■ ■ **TONE HOMAR**
KNEZ KORNVALSKI, Reganin verenik ■ ■ **ANDREJ KURENT**
LIR, britanski kralj ■ ■ **STANE SEVER**
KNEZ BURGUNDSKI ■ ■ **BRANKO MIKLAVC**
FRANCUSKI KRALJ ■ ■ **BERT SOTLAR**
EDGAR, Glosterov sin ■ ■ **RUDI KOSMAČ**
OSVALD, Gonerilin upravitelj ■ ■ **TONE SLODNJAK**
VITEZ U LIROVOJ SLUŽBI ■ ■ **DANILO BENEDIČIĆ**
DVORSKA BUDALA ■ ■ **POLDE BIBIČ**
KARAN, dvoranin ■ ■ **VINKO HRASTELJ**
STARAC, Glosterov zastupnik ■ ■ **JANEZ HOČEVAR**
LEKAR ■ ■ **JOŽE ZUPAN**
GLASNIK ■ ■ **MARJAN HLASTEC**

Vitezovi, sluge, glasnici,

Mesto radnje: Britanija.

24. i 25. septembar 1967. ■ DIVADLO ZA BRANOU
POZORIŠTE IZA KAPIJE — PRAG

ANTON PAVLOVIČ ČEHOV:

TRI SESTRE

Prevod: KAREL KRAUS i JOSEF TOPOL

Režija: OTOMAR KREJČA

Asistent režije: HELENA GLANCOVÁ

Scenografija: JOSEF SVOBODA

Kostimi: JARMILA KONEČNÁ

Muzika: MIROSLAV PONC

L I C A:

ANDREJA SERGEJEVIČ PROZOROV ■ ■ MILAN RIEHS
NATALIJA IVANOVNA, njegova verenica, docnije žena ■ ■ BOHUMILA DOLEJŠOVÁ
OLGA ■ ■ VJERA KUBANKOVA,
MAŠA ■ ■ MARIJA TOMÁŠOVÁ
IRINA ■ ■ HANA PASTEJRIKOVÁ,
FJODOR ILJIČ KULIGIN, profesor gimnazije, Mašin muž ■ ■ RUDOLF JELINEK,
ALEKSANDAR IGNJATEVIČ VERŠINJIN, potpukovnik, komandant baterije
■ ■ RADOVAN LUKAVSKY
NIKOLAJ LVOVIČ TUZENBAH, baron, poručnik ■ ■ JAN TRÍSKA
VASILIJ VASILJEVIČ SOLJONI, štabni kapetan ■ ■ ZDENJEK MARTINEK
IVAN ROMANOVIČ ČEBUTIKIN, vojni lekar ■ ■ OTOMAR KREJČA
ALEKSEJ PETROVIČ FEDOTIK, potporučnik ■ ■ JIRI ZAHAJSKY
VLADIMIR KARLOVIČ RODE, potporučnik ■ ■ JIRI KLEM
FERAPONT, sluga zemske uprave ■ ■ FRANTIŠEK REHÁK
ANFISA, dadilja, osamdesetogodišnja starica ■ ■ LEOPOLDA DOSTALOVÁ
SOBARICA ■ ■ JANA ANDRESIKOVÁ
VOJNIK ■ ■ MIROSLAV MASOPUST,
OFICIR ■ ■ JOSEF CULEK
SVIRAČI ■ ■ TOMAŠ POKORNY ■ ■ DAGMAR PLATILOVA
■ ■ VLADIMIR POKORNY ■ ■ MILICA TEYSSLEROVÁ

■ **Karel Kraus:** Kod scenskih interpretacija Čehovljevih drama, mogu da nas zainteresuju — veoma grubo govoreći — ili osećanja i ponašanje ruske inteligencije u ustajalom podneblju reakcionarnog pritiska posle atentata na Aleksandra II, ili — sudbine bića koja nisu u stanju da ostvare svoje predstave o životu i njegovom ispunjenju, pošto su — ne samo u odnosu na ostale, već i lično — obuhvaćena čitavim nizom iluzija, čija rušenja otkrivaju isuviše krute istine, izazivajući istovremeno (kako bi dalji život bio podnošljiv) novu konstrukciju zavaravanja.

■ Ukoliko rešimo da u postavci dela krenemo smerom druge od navedenih mogućnosti, ne želimo da podvlačimo istorijsku i socijalnu uslovljenost likova, već njihovo obnavljanje u svim društvenim formacijama i njihovu opšteljudsku zavisnost na sveprisutnim konfliktima između želje i volje, sposobnosti i čežnje, predstave i stvarnosti, namere i čina itd.

■ Ne radi se o preteranim i izmišljenim suprotnostima dvojnog prilaženja Čehovu. Većina dosadašnjih postavki se većim delom priklanjala prvoj tezi, a niz ozbiljnih izlaganja do danas svrstava Čehova u romantično-realističke stvaraoce melanholičkih raspoloženja i bezvoljnih karaktera.

■ Pokušaj ostvarenja druge, da kažemo, neretrospektivne ili više filozofske interpretacije, treba da se liši pukog naznačavanja osećaja ili duševnih stanja (umora, tuge, zaljubljenosti, vere u budućnost i slično) već da otkriva što konkretnije motivacije unutar samih dramskih likova i da se ne oslanja samo ili pretežno o njihovu vremensko društvenu uslovnost.

■ Prateći i udubljujući se dovoljno pažljivo u ovo »neistorijsko« i glavno nesentimentalno čitanje — sa kakvim nastojanjem se trude Čehovljevi ljudi da spasu bar ruševine neprestano umirućih iluzija — pokazuje se ujedno, koliko je već poslovična nedramatič-

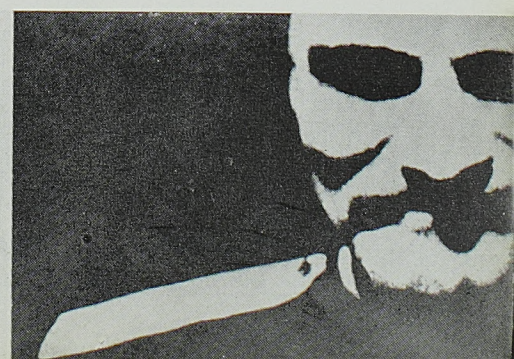
39 nost autora, u stvari praznoverje. Prigušena radnja (ili spoljašni konflikt) dobija samo više prostora za besprekidnu aktivnu dramsku radnju unutar likova.

■ Kazivanje autora, tj. razumljivo objavljivanje skrivenog unutarnjeg pokreta u likovima, postavlja scensku interpretaciju a naročito glumačku realizaciju Čehovljeve drame pred neke specifične probleme, koj su se ponovo pojavili pri studiju Tri sestre, a koje smo, treba priznati, namerno podvlačili baš u onom razdoblju kada prvi put zajedničkom radu pristupa, tj. kada se tek oblikuje ansambl našeg pozorišta.

■ **Otomar Krejča:** Tekst drame postoji jedino u ljudskoj interpretaciji. Režiser koji postavlja pozorišni komad, istovremeno čita i vrednuje sâm sebe. Pre nego gledalac, prosuđuje ga autor, zbog toga što je stupio u njegov svet, u komad. Bilo kada, da ulazim sa svojim »ubedenostima« u svet Čehova, imam osećanje da njegovi likovi kao rendgenom prosvetljavaju sva moja dosadašnja iskustva, projektujući ih kritički uveličane na horizont koji nas opkoljava. Dolazi do kratkog spoja, oba sveta se susreću a snažno svetlo Čehovljevo primorava na postavljanje poštenih i upornih pitanja o osnovnim vrednostima i smislu ljudske egzistencije.

■ Pre deset godina sam budalasto zamišljao kako Čehova poznajem. Onda sam otkrio dve-tri stvari i počeo da se stidim. Dva puta sam režirao »Galeba«; u obe predstave se vraćala Nina u poslednjem činu kod bivšeg ljubavnika; samo, u prvoj predstavi je imala još jedan zadatak: da izrekne gorku »poruku« autora. To je greška; dolazi samo i samo zbog Trigorina. Ne postoji monolog u kome bi Čehov priznao svoje konačno gledište. Nije ga moguće citirati, izgubilo se u celokupnom njegovom delu. Ni jedan lik nema prava na najjači reflektor.

■ Ovakva, na izgled banalna konstatacija, daje odjednom celoj drami pravu srazmeru i ostavlja nas zadivljene nad izuzetnom snagom autora. Našao sam vodviljske crte na terenu Čehovljevih drama, ali ne verujem da su to pozorišne komedije. Pre bih rekao, da se radi o odlomcima ljudske komedije.

ANTIGONA

od **SOFOKLA**

u adaptaciji BERTOLTA BREHTA na osnovu nemačkog prevoda
FRIDRIHA HELDERLINA (Hölderlin)
u engleskom prevodu: JUDITH MALINA

Režija: **JUDITH MALINA** i **JULIAN BECK**

Podela:

TEBANCI ■ ■ JIM ANDERSON, PAMELA BADYK, CAL BARBER, JULIAN BECK, RUFUS COLLINS, ECHNATON, CARL EINHORN, GENE GORDON, ROY HARRIS, JENNY HECHT, FRANK HOOGEBOOM, HENRY HOWARD, STEVEN BEN ISRAEL, SANDY LINDEN, JUDITH MALINA, MARY MARY, GÜNTER PANNEWITZ, WILLIAM SHARI, LUKE THEODORE, STEVE THOMSON, JIM TIROFF, PETRA VOGT.

TEBANSKI STARCI ■ ■ ROY HARRIS, LUKE THEODORE, CARL EINHORN, JIM ANDERSON, JIM TIROFF, SANDY LINDON, CAL BARBER, RUFUS COLLINS, GÜNTER PANNEWITZ.

KREONT ■ ■ JULIAN BECK

MEGAR ■ ■ HENRY HOWARD

VETERAN ■ ■ CAL BARBER

ETIOKLE ■ ■ CARL EINHORN

POLINIK ■ ■ ECHNATON

STRAŽAR ■ ■ STEVEN BEN ISRAEL

ANTIGONA ■ ■ JUDITH MALINA

ISMENA ■ ■ JENNY HECHT

HEMON ■ ■ STEVE THOMPSON

TIRESIJA ■ ■ WILLIAM SHARI

DETE ■ ■ MICHAEL SHARI

TEBANKE ■ ■ PETRA VOGT, MARY MARY, PAMELA BADYCK

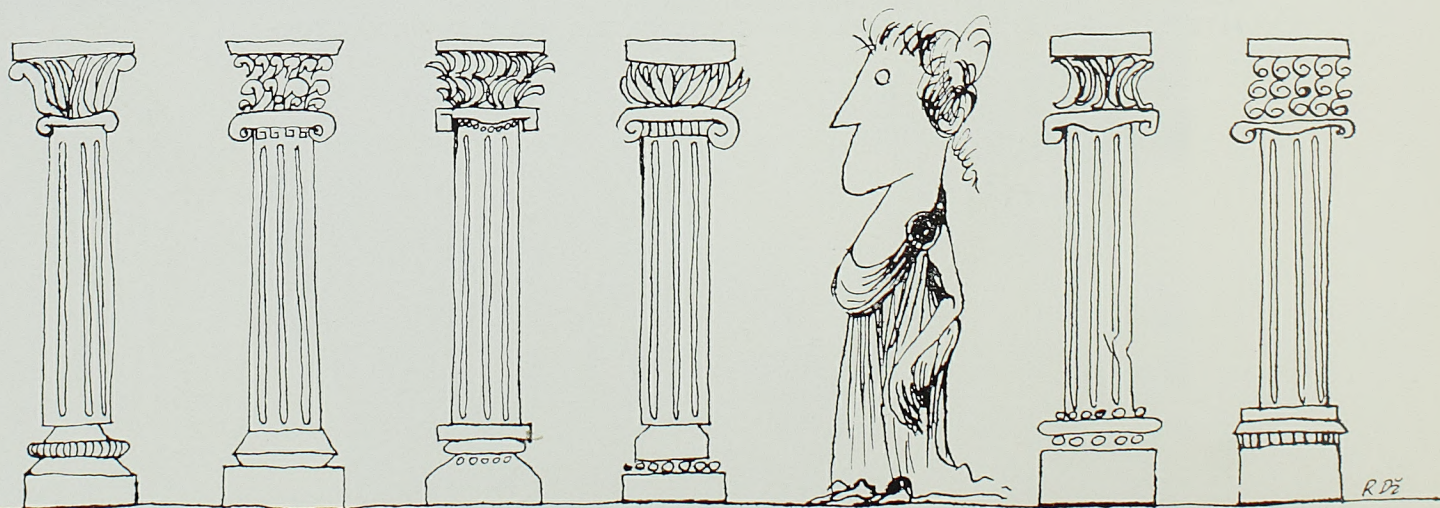
PRIPOVEDAČI ■ ■ PETRA VOGT, GÜTER PANNEWITZ

SCENARISTI ■ ■ GIANFRANCO MANTEGNA, SOUZKA ZELLER

ALTERNACIJE ■ ■ BIRGIT KNABE, GEORG WILLING, ROD BEERE, DIANA VAN TOSH

NEKE PREDSTAVE IZ REPERTOARA LIVING TEATRA

DOKTOR FAUST PALI SVETLOST od Gertrude Stejn
ONAJ KOJI GOVORI DA I ONAJ KOJI GOVORI NE od Bertolta Brehta
RAZGOVOR MLADIČA I LUTKE od F. Garsija Lorke
GLASOVI DAMA od Gertrude Stejn
ŽELJA UHVAĆENA ZA REP od Pikasa
SVINIJEVI AGONISTI od T. S. Eliota
KRALJ IBI od Alfreda Žarija
DOBA STREPNJE od V. H. Odina
AVETINJSKA SONATA od Strindberga
ORFEJ od Žana Koktoa
VEČERAS IMPROVIZUJEMO od Pirandela
FEDRA od Rasina
MNOGE LJUBAVI od Vilijema Karlosa Viljems
VEZA od Džeka Gelbera
TROJANKE od Sofokla – Ezre Paund
U GRADSKOJ DŽUNGLI od Bertolta Brehta
JABUKA od Džeka Gelbera
ČOVEK JE ČOVEK od Bertolta Brehta
ZATVOR od Keneta Brauna
FRANKENŠTAJN od Meri Šeli
SLUŠKINJE od Žana Žanea
ANTIGONA od Sofokla – Brehta

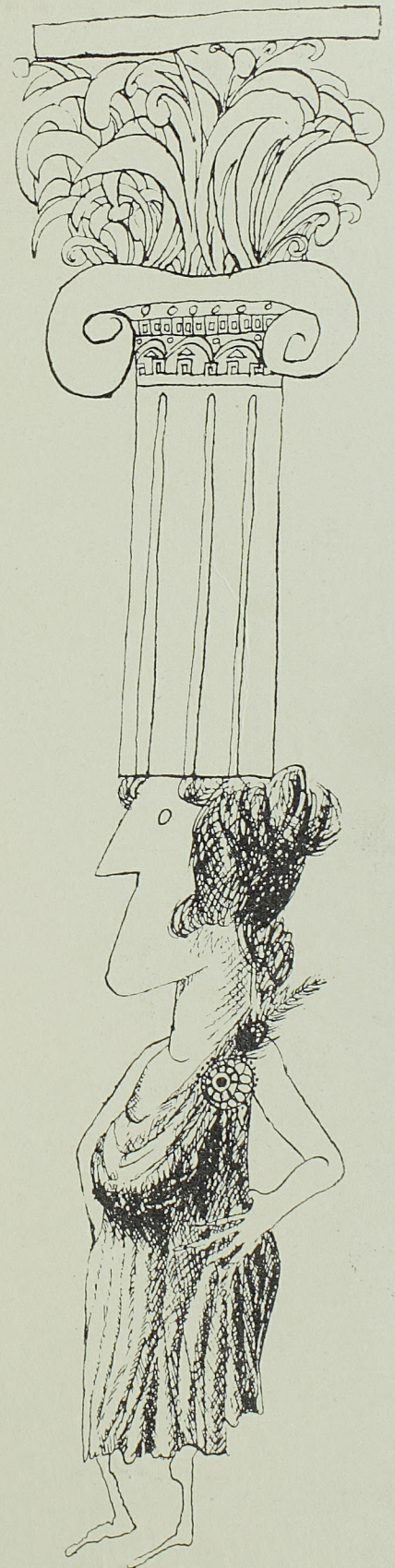

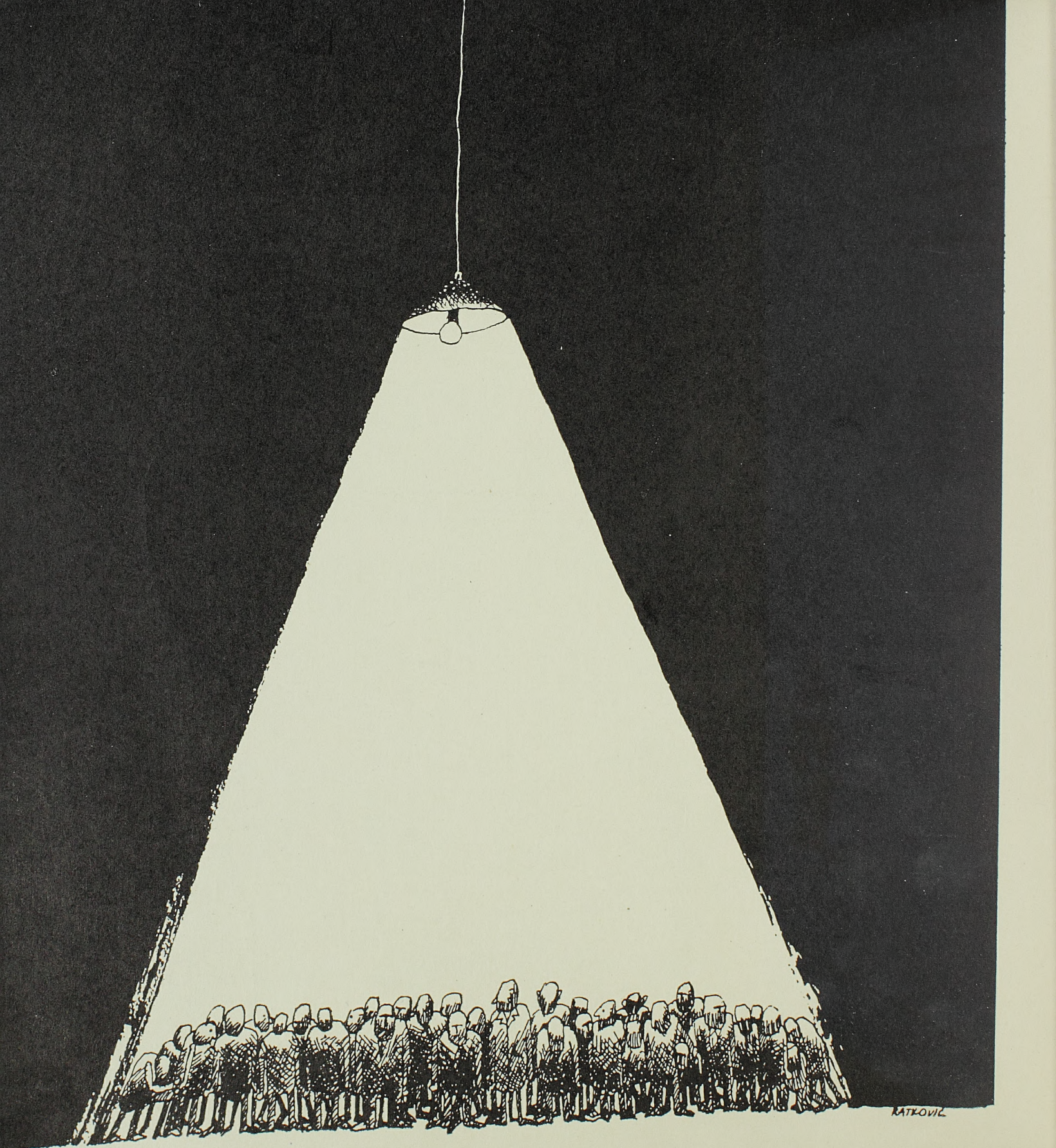
BERTOLT BRECHT:

LEGENDA O ANTIGONI

S krčagom je Antigona, Edipova kćer, pošla
da skuplja prah, njime Polinikovo telo da zastre,
koje razljučen tiran pred ptice i pse je bacio.
Ismena, sestra njena, sreće je pri skupljanju praha.
Gorko oplakivaše Antigona kob svoje braće:
oba u ratu pala, jedan k'o junak, a drugi
bežeć iz bitke od svojih pade, ne od dušmana.
Nije privolela razumnu sestru u pohod zabranjen
da pođu telu svog brata podlo osramoćenom
U prepirci se rastaše sestre u osvit dana.
A stari Tebanci oko žrtvenika čuvši o pobedi
u drugom ratu, staviše poredne vence,
ispletene od sjajnih listova lovora otrovnog
što čula omami a korak nam nesigurnim čini.
U rano su jutro stajali već pred Kreontovim domom.
Na povratku iz bitke, pred vojskom iz Argosa, tiran
stigao je da ih nađe pred kućom u osvit dana.
I opisa, o sablju oslonjen, kako su lešinari
leteli s jednog leša na drugi, starce to obradova.
Žurno ga ovenčашe, al sablju im ne dade,
smrknut je predade pratiocu.
Kudeći Edipovog sina, čiji leš je gradane strašio,
kaživaše tiran o trebljenju dušmana
pod krovom tebanskim, tad stiže glasnik: Užas ne beše
dovoljan, već je pokriven prašinom izdajnik.
Ljuto je tiran podviknuo straži i drugima
Probajući, tako da oni vide, oštrinu sablje.
Pognutih glava mišljahu starci o čudesnoj snazi
Čoveka, koja je more podredila pramcu
i bika jarmu, uzdi konjski rod, no čudovišan i on
postaje neizbežno, kad sebi ljude potčinjava.
Te kad Antigona dovedena bi i pitana zašto je
prekršila zakon, ona pogledom potraži starce,
užasnite ih našla i rekla: »Čekaj da ti kažu«.
Tad je za pomoć u reči molila starce, no starci
u Kreonta gledahu. Reče Antigona: »Onaj ko moći traži
slanom se vodom poji, ne može stati i dalje
mora piti. Žrtva nisam ni prva ni poslednja«.
Oni okretoše leđa. Viknu Antigona: »Teško vama!«
»Ti razdor hoćeš međ nama«, grdio je tiran, »razdorom
da grad naš strancima padne«. Reče Antigona: »Uvek
pretite vi vladari tako, mi nosimo žrtve,
slab i porobljen grad naš brzo pada u ruke strancima.
Zemlja samo vidi ko vrat saginje, i njega dobija«.

Prevod: MIODRAG PAVLOVIĆ

KATKOVIL

29. i 30. septembar 1967. ■ NOUVEAU THEATRE DE POCHE
NOVO DŽEPNO POZORIŠTE – ŽENEVA

ŽENIDBA GOSPODINA MISISIPIJA

Komedija od **FRIDRIHA DIREMATA** (FRIEDRICH DÜRRENMATT)

Prevod: JEAN-PIERRE PORRET

Režija: **GERRAD CARRAT** i **RICHARD VACHOUX**

Dekor i kostimi: **JEAN MONOD**

L I C A :

FREDERIK-RENE SEN-KLOD ■ ■ ■ GERARD CARRAT

FLORESTAN MISISIPI ■ ■ ■ JO EXCOFFRER

ANASTAZIJA ■ ■ ■ MONIQUE MANI

MINISTAR DIEGO ■ ■ ■ GEORGE MILHAUD

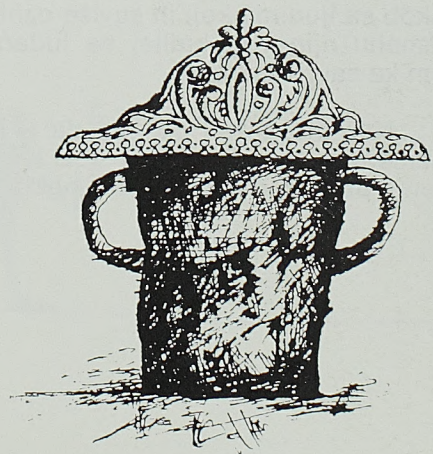
GROF IBELOE-CABERNZE ■ ■ ■ GEORGES WOD

SLUŽAVKA ■ ■ ■ JOSEFFE CHANEL

TRI ČOVEKA U KIŠNOM MANTILU ■ ■ ■ FONTANA

TRI SVEŠTENIKA ■ ■ ■ JIMMY AMAY

TRI PSIHIJATRA ■ ■ ■ RICHARD VACHOUX

▪ Ova komedija priča neobičnu sudbinu o četvorici ljudi koji, sledeći različite puteve, imaju ni manje ni više nego priliku da ili izmene ili spasu svet i koji su imali veliku nesreću da sretnu jednu ženu koju nije bilo moguće ni izmeniti ni spasti, jer ona nije imala drugih strasti osim strasti trenutka . . . Tužno je da razvoj fabule vodi opštoj propasti. Čak je rasplet morao biti još radikalniji. Ali ništa se tu ne može izmeniti, jer se vodilo računa o istini – a osim toga reč je o našim danima.

Dürrenmatt

PREDGOVOR

▪ Nije lako svrstati komediju „Ženidba gospodina Misisipija”. Ona je rezultat mojih razmišljanja o Aristofanovoj atinskoj komediji, koja za razliku od savremene komedije, nije društvena komedija, već „Welttheater”, znači drama koja ubacuje u igru ceo svet i stavlja ga pod znak pitanja. „Ženidba gospodina Misisipija” je pokušaj savremenog „Welttheatra”. Zbog toga sam izabrao formu epske drame, i to one koja je bliža Thorntonu Wilderu nego Brechtu.

▪ Ali to su sporedni izvori; glavna inspiracija ne potiče iz pozorišta, već od Servantesa, koji je prikazao, kao što je poznato svoje vreme pomoću jedne mahnite ličnosti.

▪ Treba razmisliti o tom zašto je meni bilo potrebno tri.

▪ U vezi sa ostalim dovoljno je da dodam monolog moje ličnosti grofa Ubelohe-Zabernsee:

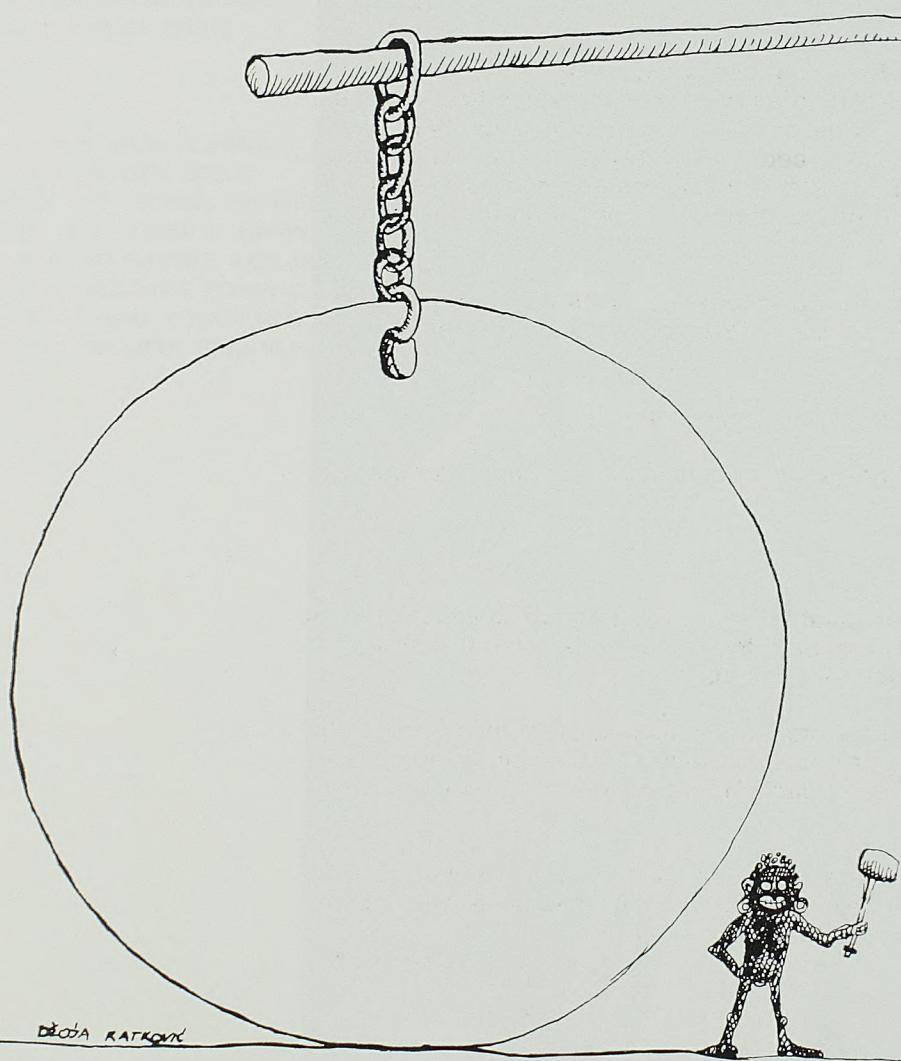
GROFOV MONOLOG

▪ Trenutak je da pokrenem pitanje kakvu je ulogu u svemu ovom odigrao pisac: da li se prepustio da ide od jedne zamisli do druge bez ideje-vodilje ili ga je vodio neki skroviti plan?

▪ . . . Po njemu treba proučiti šta se dešava kada izvesne ideje dođu u sukob sa ljudima koji ih suviše ozbiljno shvate i pokušaju da ih sprovedu, u zamahu njihovog ludila, sa ludačkom energijom i sa neugasivom težnjom ka savršenstvu.

▪ . . . Naš pisac želi da zna da li je duh, u bilo, kom obliku, sposoban da izmeni svet koji postoji bez i najmanje ideje: da li je svet pošto je materija podložan bilo kakvom poboljšavanju.

Dürrenmatt

DELOA KATKOVIC

MAČKA U DŽAKU

Komedija od ŽORŽA FEJDOA (GEORGE FEYDEAU)

Prevod: DANILO KIŠ

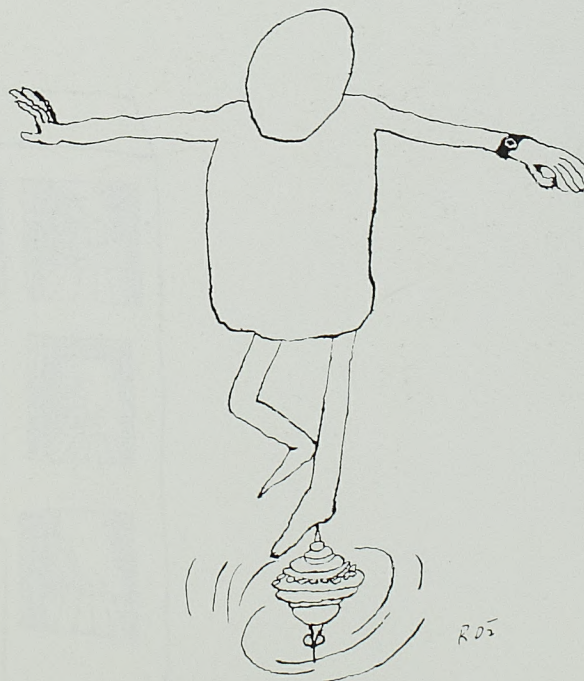
Reditelj: ARSA JOVANOVIĆ

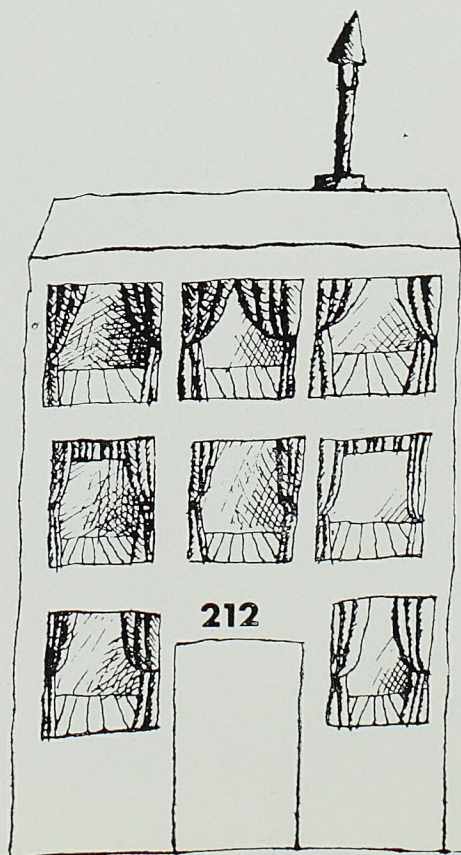
Scenograf: VLADISLAV LALICKI

Kostimograf: DUŠAN RISTIĆ

LICA:

PAKAREL ■ ■ MIJA ALEKSIĆ
MARTA ■ ■ RUŽICA SOKIĆ
LANDERNO ■ ■ ZORAN RATKOVIĆ
AMANDINA ■ ■ KSENIJA JOVANOVIĆ
JULIJA ■ ■ JELISAVETA SABLJIĆ
LANOA ■ ■ VLADIMIR POPOVIĆ
DIFOSE ■ ■ BORA TODOROVIĆ
TIBURS ■ ■ MLADEN BRANĐOLICA

KATKOVIC DZ

